

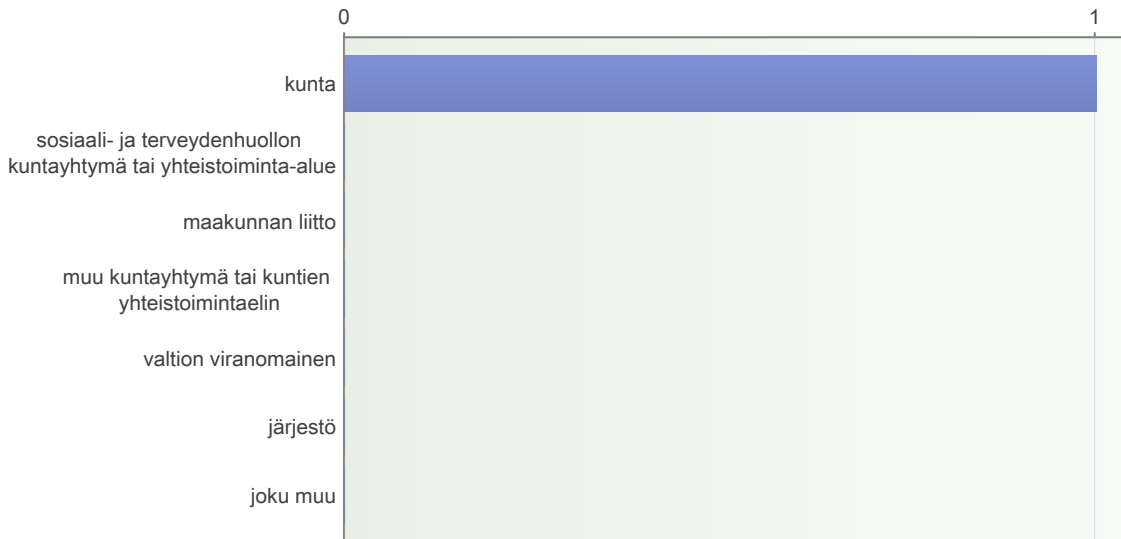
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Vaasan kaupunki	Jukka Kentala	jukka.kentala@vaasa.fi	7.11.2016	Vaasan kaupunginhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei. Esitys on epätydyttävä seuraavista syistä:

1) Palvelujen tarjonta ja laatu on suuressa määrin riippuvainen resursoinnista, sekä rahoituksen että henkilöstömäärän osalta. Pohjanmaan rahoitus pienenee maakuntien rahoituslaskelmuksen mukaan (29.6.2016) eniten koko maassa asukasta kohti laskettuna, vaikka maakunnan vanhusväestö kasvaa tilastokeskuksen mukaan täsmälleen samalla tavalla kuin maassamme keskimäärin vuoteen 2040 saakka. Sen sijaan 0–15-vuotiaiden osuus on Pohjanmaalla tilastokeskuksen mukaan lähes neljä prosenttiyksikköä suurempi koko ajanjakson ajan vuoteen 2040 saakka. Ainoana maakuntana on Pohjanmaan kuitenkin vähennettävä rahoitustaan ainakin vuoteen 2029 saakka! Maamme asukkaita ei silloin kohdella yhdenvertaisesti. Rahoituksen, mikäli valtio vastaa siitä, on miltei yksinomaan perustuttava eri ikäryhmien suuruuteen, esim. 0–6-vuotiaiden, 7–17-vuotiaiden, 18–25-vuotiaiden, 26–64-vuotiaiden, 65–74-vuotiaiden ja yli 75-vuotiaiden määrään. Se luo oikeita kannustimia ennaltaehkäisevään resurssitehokkaaseen toimintaan samalla kun mahdollisuus optimoida toimintaa erilaisten diagnoosien avulla häviää. Vastaavaan lopputulokseen on päädytty myös Tanskassa, missä on toteutettu laaja kunta- ja

alueuudistus vajaa kymmenen vuotta sitten.

Ehdotetussa mallissa tarveindeksi saa aivan liian merkittävän roolin ja se ylikompensoi joitakin diagnoosiprofiileja. Esitys merkitsee sitä, että epätasa-arvo kasvaa Pohjanmaalla, kun resurssit eivät riitä kattavaan palvelutarjontaan koko maakunnassa.

Epätasa-arvoa ei synny vain alueiden välillä vaan myös alueiden sisällä ja väestöryhmien välillä. Pienet asiakasryhmät, esim. jotkut vammaiset, vaativaa

psykiatrista hoitoa tarvitsevat henkilöt ja suuri osa maamme ruotsinkielisistä asiakkaista, voivat joutua puristuksiin. Uudistuksen on turvattava kaikkien, myös pienten asiakasryhmien, lähipalvelut.

2) Lakiesityksessä ei tuoda riittävässä määrin esiin tavoitetta kehityksen luomisesta. Maamme terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi esitetään vahvaa kansallista ohjausta ja huomattavan suurta taloudellista tasausta, mikä todellisuudessa ei ole sama asia kuin "väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja ylläpitäminen sekä yhdenvertaisten ja kustannustehokkaiden sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaaminen", kuten tavoite laissa kuvataan. Hyvistä aikeista huolimatta on todennäköistä, että terveyserojen tasausta ei saavuteta. Lakiesityksessä aliarvioidaan sellaisten kannustimien merkitystä, jotka saavat alueet ja kunnat kehittämään elinkeinojaan, työllisyyttä ja siten rahoituspohjaa. Tasausjärjestelmä, jolla alueilta riistetään kannustimet vahvistaa menestystään, ei ole kansallisen edun mukaista, sillä pienemmät kannustimet johtavat pienempiin verotuloihin paikallisesti ja kansallisesti, mikä johtaa loppujen lopuksi siihen, että valtiolla on vähemmän varoja hyvinvointipalvelujen rahoittamiseen. On tärkeää, että valtioneuvosto määrittelee uudistuksen tavoitteen huomattavan paljon tarkemmin, sillä nyt painotetaan aivan liikaa terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista maassamme, kun tavoitteen pitäisi sen sijaan olla kasvussa ja hyvinvoinnin lisäämisessä.

Terveys ja hyvinvointi eivät riipu vain rakenteista ja rahoituksesta, vaan myös elämäntavoista, yritysilmapiiristä ja työllisyydestä.

3) Joissakin kaksikielisissä maakunnissa muodostuu hyvin pieniä kielivähemmistöjä, joiden vaikutusmahdollisuudet ovat hyvin rajoitetut. Pohjanmaalla palvelumuotoja leikataan olennaisesti päivystyksen ja erikoissairaanhoidon keskittämisen myötä, mikä ei ole PeL 122 §:n mukaista. Siinä säädetään, että suomen- ja ruotsinkielisellä väestöllä on oltava samanlaiset mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään. Lakiesityksen 11 § merkitsee sitä, että Pohjanmaan asukkaat eivät sen vuoksi pysty vaikuttamaan olennaisilta osin sosiaali- ja terveydenhuoltoonsa. Tämän takia on hallintoa järjestettäessä muodostettava rakenteita, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisten väestön tosiasialliset mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan, kuten professori Olli Mäenpää perustelee lausuntoaan 1.7.2016. Vaasan kaupunki tähdentää, että esitystä päivystyksen keskittämisestä ei saa käsitellä maakuntauudistuksesta erillään, sillä keskittämisen seuraukset ovat merkittävät tuleville maakunnille ja uudistus ja päivystystoiminta on nähtävä kokonaisuutena. Tähän liittyy myös ongelma Vaasan ruotsinkielisen väestön tasavertaiseen mahdollisuuteen laajan päivystyksen palveluun lähialueella.

4) Nyt esitetty malli ei huomioi riittävässä määrin kuntien toiminnan ja sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden kokonaisintegroinnin tarvetta. Esitys merkitsee suurimmalle osalle väestöstä sitä, että olemassa olevat integroidut mallit (erityispäivähoito, oppilashuolto, sosiaalityö, perusterveydenhuolto sekä vapaa-ajan- ja kulttuuripalvelut, yhdyskuntasuunnittelu) ajetaan alas.

5) Rahoitusjärjestelmän laadinnassa on huomioitava lisäkulut, jotka johtuvat pitkistä etäisyyksistä, saaristosta ja kielestä, jotta asukkaiden yhdenvertaiset palvelut voidaan turvata.

6) Yhtiöittämisvelvoite yhdistettynä valinnanvapauteen voi johtaa väestöryhmien väliseen epätasa-arvoon.

Esitetyssä mallissa on suurena vaarana, että tapahtuu voimakas kansallinen (päivystyksen ja erikoissairaanhoidon keskittäminen) ja alueellinen (aluekeskukset) keskittäminen, mikä puolestaan toimii maantieteellistä yhdenvertaisuutta vastaan.

Vaasan kaupunki ehdottaa, että uudistus, mikäli se pannaan täytäntöön, toteutetaan asteittain ja erilaisin kokeiluina. Huonosti toteutettu valinnanvapaus voi lisätä epätasa-arvoa ja johtaa ei-toivottuihin tuloksiin kansallisesti ja maantieteellisesti lisäten kuluja. Vaasan kaupunki huomauttaa myös, että lain valmistelu ja täytäntöönpano tapahtuvat tällä hetkellä samanaikaisesti, mikä ei ole hyvän hallintotavan mukaista. Valmistelussa ei näyttäisi syntyvän missään vaiheessa ennen eduskuntakäsittelyä tilannetta, jossa sote- ja maakuntauudistusta koskeva peruslainsäädäntö (nyt lausunnoilla), valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö (lausunnoilla loppuvuodesta 2016) ja maakuntien muita tehtäviä koskeva lainsäädäntö (lausunnoille keväällä 2017) olisivat arvioitavana yhtä aikaa. Myöhemmin lausunnon tulevat esitykset saattavat edellyttää myös nyt lausunnon olevien asiakokonaisuuksien uudelleen arviointia.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei.

Esitys antaa pelkästään institutionaaliset puitteet sosiaali- ja terveydenhuollon organisoinnille maakuntatasolla. Niille säästömekanismille, jotka käyvät ilmi esim. NHG:n muistiosta 2.5.2016, ei löydy takuita lakiesityksessä. Rahoitusmalli on aivan liian keskitetysti ohjattu. Maakunnilla ei ole mitään rahoitusmahdollisuuksia annetun valtiollisen rahoituksen lisäksi. Maakunnilla ei ole myöskään mahdollisuutta hallita kokonaistaloutta, sillä investointipolitiikka on erittäin keskitetysti ohjattu. Esitys perustuu siihen, että valtiolla on kaikki tieto maakunnan eri tarpeista. Valtion ja maakuntien välisessä informaatiossa tulee olemaan suuri epäsymmetria. Maakuntien väestönkehitys ja dynamiikka ovat erilaiset: Pohjanmaalla on jo tässä vaiheessa paljon yli 75-vuotaita, mutta myös paljon 0–15-vuotiaita. Maakunnat näyttävät hyvin erilaisilta 2030/2040, erityisesti 0–15-vuotiaiden määrän suhteen. On epäselvää, kuinka tehokkaasti vahva keskusohjaus pystyy huomioimaan erilaiset väestönkehitystrendit. Väestön subjektiivinen oikeus hyvään hoitoon erilaisissa elämäntilanteissa johtaa automaattisesti suurempiin menoihin. Lakiesitys ei huomioi tätä oikeutta. Menojen trendimäinen kasvu johtuu miltei kokonaan erilaisten laadukkaaseen hoitoon ja hoivaan oikeutettujen asiakasryhmien kasvusta (esim. vanhukset, vammaiset, erilaiset erityisryhmät). Yli 75-vuotiaiden osuus kaksinkertaistuu maassamme vuoteen 2045 mennessä, jolloin heitä on 940 000, minkä jälkeen luku hitaasti laskee. Yli 75-vuotiaiden osuus kasvaa Pohjanmaalla miltei täsmälleen maan keskiarvon mukaisesti.

Rahoitusmallin kannustimet ovat epätasapainossa. Suuri osa rahoituksesta perustuu niin sanottuihin tarpeisiin, joissa eri diagnooseilla on suuri rooli. Vaasan kaupunki ehdottaa, että rahoituksen painopiste perustuu miltei yksinomaan ikärakenteeseen – mikäli valtio vastaa rahoituksesta – sillä ikärakenne on objektiivinen mittari, joka on kaikille sama. Tällainen malli kannustaa kustannustehokkaaseen, ennaltaehkäisevään toimintaan.

Malli tarvitsee lisäksi selvät kannustimet alueille elinkeinojen kehittämiseksi ja työllisyyden vahvistamiseksi, mikä luo kasvua sekä alueellisesti että kansallisesti.

Meidän on vaikea nähdä, että kustannussäästöjä syntyisi, kun otetaan huomioon se tosiasia, että lainsäätävä edellyttää uusien maakuntien muodostamista, uusien palvelulaitosten syntymistä, maakuntien kansallisten palvelukeskusten perustamista ja erilaisia maakuntien välisiä yhteistyösopimuksia, kun laki velvoittaa ne tekemään yhteistyötä. Lakiesitys tekee joustavan palvelutuotannon mahdolliseksi ja nostaa kuluja. Vaasan kaupunki ehdottaa, että uudistus, mikäli se pannaan täytäntöön, toteutetaan asteittain ja erilaisin kokeiluina. Huonosti toteutettu uudistus voi johtaa epätasa-arvon

lisääntymiseen ja ei-toivottuihin tuloksiin. Lakiesityksessä ei ole huomioitu sitäkään, että toimintojen yhdistäminen edellyttää palkkojen yhdenmukaistamista, mistä seuraa huomattavia kustannuslisäyksiä.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei.

Ongelmallisinta on, että asukkaat eivät voi valitsemiensa edustajiensa kautta vaikuttaa maakunnan rahoituksen määrään. Oma verotusoikeus on tästä syystä välttämätön.

Myös yhtiöittäminen ja ns. palvelulaitosten perustaminen johtavat siihen, että asukkaiden mahdollisuus valvoa toimintaa pienenee ja päätöksenteko hämärtyy.

Lakiesityksessä aliarvioidaan sellaisten kannustimien merkitystä, jotka saavat alueet ja kunnat kehittämään elinkeinojaan, työllisyyttä ja siten rahoituspohjaa.

Tasausjärjestelmä, jolla alueilta riistetään kannustimet vahvistaa menestystään, ei ole kansallisen edun mukaista, sillä pienemmät kannustimet johtavat pienempiin

verotuloihin paikallisesti ja kansallisesti, mikä johtaa loppujen lopuksi siihen, että valtiolla on osoittaa vähemmän varoja hyvinvointipalveluihin. Esityksessä ei ole

riittävää tasapainoa toisaalta yhdenvertaisuuden ja toisaalta kannustimien välillä. Kielellisten vähemmistöjen tosiasialliset demokraattiset vaikutusmahdollisuudet on

turvattu laissa. Professori Olli Mäenpää toteaa lausunnossaan 1.7.2016 mm., että ”Julkiselle vallalle perustuslain 17 §:n 2 momentissa osoitettu velvollisuus huolehtia suomen- ja ruotsinkielisen väestön

yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan voi niin ikään edellyttää ruotsinkielisen väestön demokraattisia vaikutusmahdollisuuksia tukevia ja vahvistavia järjestelyjä, kun kyseessä on keskeisten sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteuttaminen”.

Jotta maakunnan kielivähemmistöllä olisi tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa, kaksikielisen maakunnan hallituksessa on oltava ainakin yksi henkilö, joka edustaa

maakunnassa vähemmistössä olevaa kansalliskieltä. Henkilön on oltava puheenjohtaja tai sosiaali- ja terveystalouden ja/tai vähemmistökielen lautakunnan jäsen. Tästä on säädettävä laissa. Vähemmistökielen

vaikuttamistoimielimellä tulee olla tosiasiallinen

mahdollisuus vaikuttaa kielipalveluiden tasoon.

Lakiesitystä ja sen perusteluita on täydennettävä viittauksilla Euroopan neuvoston aluedemokratian viitekehykseen (Council of Europe Reference Framework for Regional Democracy MCL-16(2009)11), erityisesti viittauksilla seuraaviin toimivalta-alueisiin ja

velvollisuuksiin:

- Maakunnan velvollisuudet suhteessa muun muassa kieliin on ilmoitettava selvästi. Katsomme, etteivät esityksen velvollisuudet ole riittäviä: Niiden on oltava selvästi

muotoillut niin, että toimivalta vastaa väestöryhmän perustuslainmukaisia kielellisiä oikeuksia. Katsomme, että kieli on huomioitava maakunnan yleisissä tavoitteissa,

tehtävissä, palvelustrategioissa ja palvelulupauksissa ja että vähemmistölle taataan edustus yhteisissä toimielimissä.

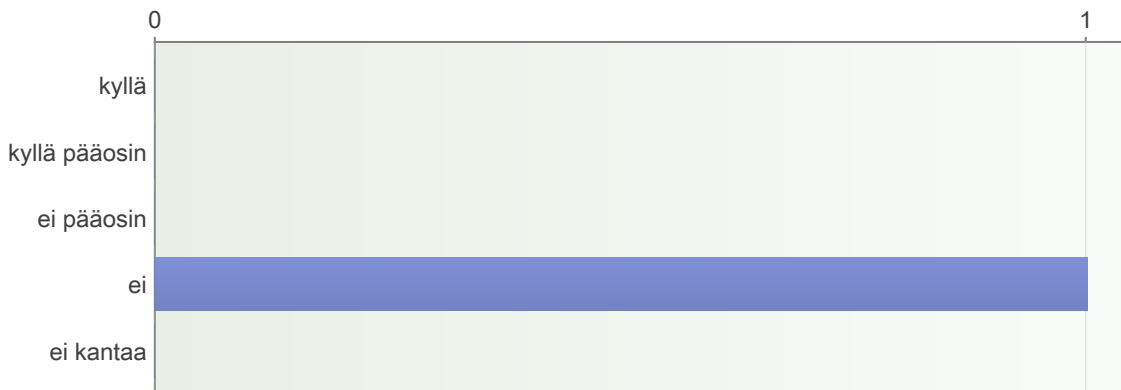
- Maakuntien ja kuntien välisen suhteen pitäisi olla mahdollisimman vapaa konflikteista, mutta myös sellainen, että kuntien itsehallintoa kunnioitetaan. Maakunnat on veloitettava tekemään yhteistyötä kuntien kanssa asukkaiden etujen turvaamiseksi ja heidän tarpeidensa tyydyttämiseksi.

- Maakunnilla on oltava riittävät resurssit tehtäviään varten. Katsomme, että maakunnilla on oltava verotusoikeus ja oikeus ottaa lainaa luottomarkkinoilta

välttämättömiä investointeja varten.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

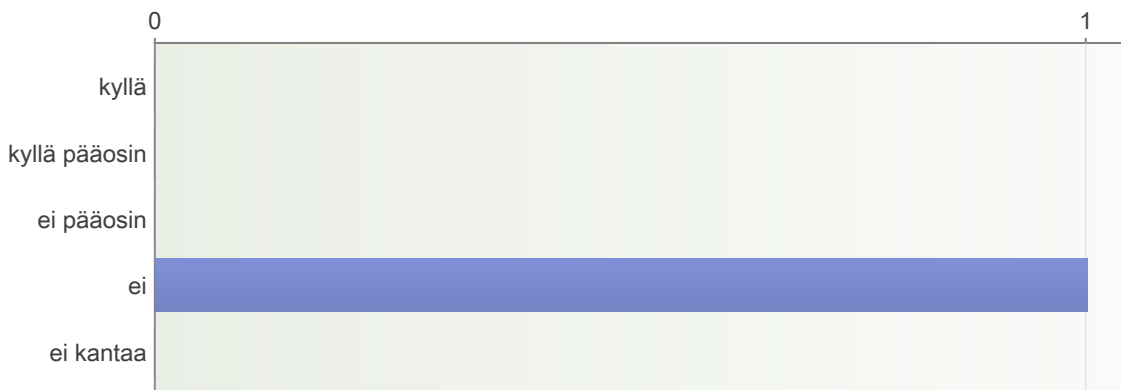

Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntalaki ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki koskevat ensisijaisesti hallinnon järjestämistä. Sisältöjä koskevan erityislainsäädännön valmistelussa tulee erityisesti kiinnittää huomio siihen, että maakunnille jää ratkaisuvallta niille siirrettävien tehtävien hallinnon, päätöksenteon ja talouden järjestämiseen maakuntien itsehallinto huomioon ottaen. Tämä on välttämätöntä itsehallinnon näkökulmasta ja se on myös hallituksen asettamien sääntelyn purkutavoitteiden mukaista. Laki on käytännössä mahdoton toteuttaa, sillä pykälässä 103 säädetään, että rahavirran taseen on oltava ylijäämäinen viimeistään tasekauden toisen vuoden päättyessä. Lisäksi pykälässä 110 esitetään, että jos maakuntakonsernin vuosikate on kaksi tilikautta peräkkäin negatiivinen tai toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen kaksi tilikautta peräkkäin, käynnistetään maakunnan arviointimenettely. Jos maakunnan tilinpäätös valmistuu toukokuussa ja se osoittautuu negatiiviseksi maakunnalla on tosiasiasa vain puoli vuotta aikaa talouden suunnan kääntämiseen ilman että se pystyy vaikuttamaan rahoitukseen, mikä lienee käytännössä mahdotonta. Yllä sanotun lisäksi on pykälän 110 kolmas kohta, jonka mukaan lainanhoitokatteen on oltava suurempi, huono. Jos lainanhoitokate lasketaan tällä tavalla, konserneja ohjataan lyhytaikaisten lainojen ottamiseen taikka ottamaan pitkäkestoisia lainoja, joissa on pienet vuosittaiset lyhennykset, mikä ei välttämättä ole taloudellisesti edullista pitkällä tähtäimellä. Jos konsernien velkaantuneisuutta on mitattava jollakin tavalla, parempi vaihtoehto on luultavasti asukaskohtainen lainasumma (esim. sidottuna maan keskiarvoon) tai suhteellinen velkaantuneisuus. Kunta laissakäytetään nykyään suhteellista velkaantuneisuutta. Puutteet koskevat rahoitusmallia, joka ei suo maakunnille riittävää itsehallintoa tai mahdollisuutta päättää omasta rahoitusperustasta, sekä luottomarkkinoiden puutteellista saatavuutta ja mahdollisuutta tehdä tarpeellisia investointeja.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

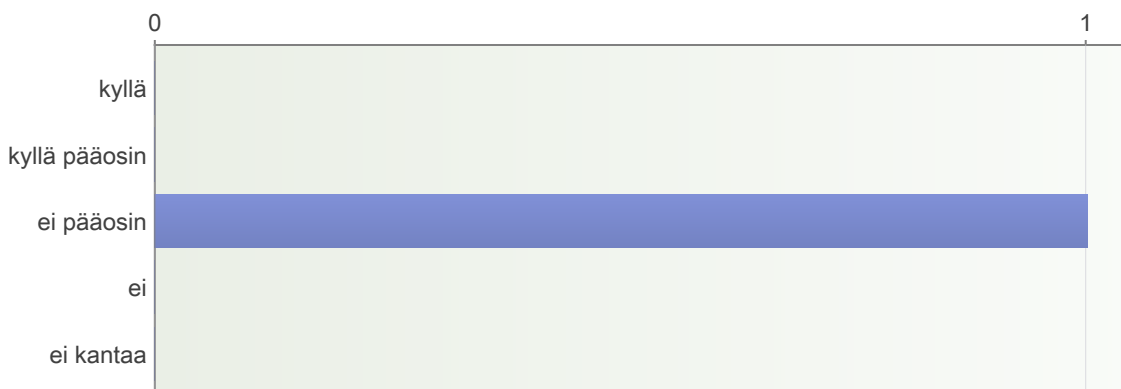

Avoimet vastaukset: ei

- Kuntien on paikallisen itsehallinnon nojalla säilytettävä mahdollisuus yhtiöittää sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja niiden on voitava samanlaisin ehdoin kilpailla maakunnan oman tuotannon ja yksityisten toimijoiden kanssa. On kohtuutonta, että laki tässä asiassa rajoittaa kuntien omaa harkintaa ja yleistä toimivaltaa. Maakuntien on voitava itsenäisemmin päättää omasta organisoinnista niin, että kaikki maakunnat voivat luoda itselleen parhaiten soveltuvan mallin. Kuntien ja maakuntien yhteistyölle ei tule luoda lainsäädännöllisiä esteitä. Kunnan ja maakunnan jäykkä toimivaltaraja uhkaa aiheuttaa päällekkäisyyksiä ja palveluaukkoja. Paikallisesti ja alueellisesti erilaiset ratkaisut tulee mahdollistaa lainsäädännöllä. Kunnan asukkaan (palvelunkäyttäjän) näkökulmasta sekä toiminnallisesti ja kansantaloudellisesti on tärkeää mahdollistaa sopimusjärjestelyt kuntien ja maakuntien kesken. Yhteistyöjärjestelyistä, tuotannosta ja järjestämisvastuun siirrosta on oltava mahdollisuus sopia ottaen huomioon kuntien ja maakuntien työympäristöjen erilaisuus.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

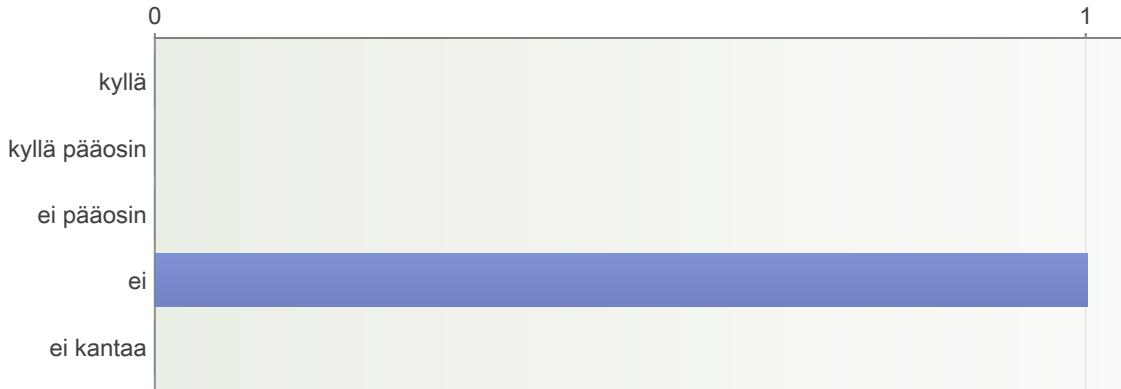

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Korostetaan vähemmistölautakunnan merkittävää asemaa sekä sen puheenjohtajan vaikutusmahdollisuutta maakuntahallituksen jäsenenä.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännökset maakunnan palvelulaitoksesta tulee poistaa. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulee olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen. Maakunnan yhteyteen perustettava erillinen ja kokonaan uusimuotoineoikeushenkilö ja palvelujen erottaminen tämän erillisen oikeushenkilön vastuulle saa aikaan raja-aidan, joka luo esteitä toiminnan johtamiselle sekä maakunnatoiminnan ja talouden kokonaisuuden hallinnalle. Kysymys on tilaajan ja tuottajan erottamisesta, joka kunnissa saatujen kokemusten mukaan aiheuttaa epäselvyyttä johtamis- ja vastuusuhteissa ja lopulta myös kustannusten nousua. Järjestämisvastuun ja operatiivisen johtamisen erottaminen aiheuttaa toisaalta hallinnon päällekkäisyyttä ja toisaalta asiantuntemuksen painottumista operatiiviselle puolelle. Demokratian toteutuminen jää ehdotetussa mallissa välilliseksi. Maakuntavaltuuston päätösvaltaa rajattaisiin merkittävästi suhteessa sen keskeisempään tehtävään eli sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen. Myös pelastustoimen varautuminen häiriötilanteisiin ja turvallisuuteen edellyttävät vahvaa järjestäjän roolia. Palvelulaitosta koskevien ehdotusten taustalla on tarve tehdä palvelutuotannon talous ja kustannusrakenne läpinäkyväksi. Sama tavoite voidaan saavuttaa edellyttämällä palvelutuotannon talouden eriyttämistä ja kustannusten läpinäkyvyyttä siten, että niitä voidaan vertailla muiden palvelutuottajien kustannusrakenteisiin. Palvelulaitosten, jotka huolehtivat suurimmasta osasta budjettivaroja, perustaminen hämärtää yhteiskunnallista mahdollisuutta valvoa talousarviovarojen käyttöä ja heikentää demokraattista päätöksentekoa.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

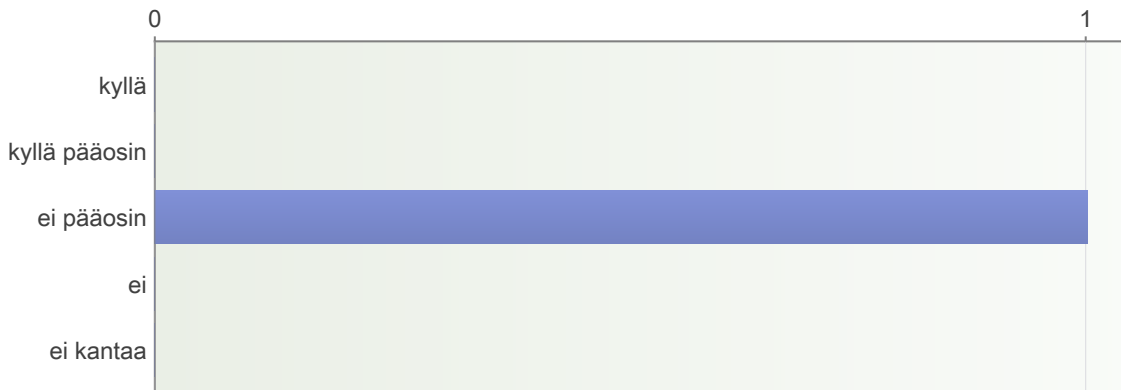
- Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriisimaakuntakriteerit sekä lainanotto-oikeuden rajoittamisesta ovat aivan liian tiukat ja ne ovat ongelmalliset maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Vaarana on, että monet maakunnat joutuvat hyvin nopeasti arviointimenettelyyn. Kaksi vuotta on liian lyhyt aika aidosti muuttaa pysyvästi toiminnan rakenteita. Valtiolla on liian voimakas rooli ohjauksessa. Maakunnan on voitava päättää omasta rahoituspohjastaan, jotta sillä säilyisi voimakkaat kannustimet kehittää maakuntaa. Rahoitusmallissa on huomioitava kaksikielisyys ja saaristo valtiosuukseperusteina. Katsomme, että valmistelussa sekoitetaan väestöryhmien palvelutarve kaksikielisuuden rakenteellisiin lisäkuluihin. Sitä, että ruotsinkielisiä pidetään joiltakin osin terveempinä ja että heillä on pienempi palvelutarve, ei pidä sekoittaa kaksikielisuuden rakenteellisiin lisäkuluihin: rekrytointiin, käännöksiin, henkilöstön kouluttamiseen jne. Tarvekertoimet eivät huomioi riittävässä määrin esim. ennaltaehkäisevää toimintaa. Ne eivät huomioi myöskään vammaisuutta tai kehityshäiriötä, jotka molemmat vaikuttavat suuresti kuluihin. Mallia on muutettava niin, että se perustuu miltei yksinomaan väestörakenteeseen, sillä se on objektiivinen mittari, joka on kaikille sama. Se, että Pohjanmaalla on hyvinvoiva väestö, tulkitaan ministeriössä pienempänä alvelutarpeena, mutta se voi yhtä hyvin johtua siitä, että maakunta on panostanut sosiaali- ja terveydenhuoltoon jo erittäin pitkän ajan. On tärkeää, että vähemmistökielen toimielin saa riittävän vahvan aseman ja että toimielimen puheenjohtaja on asemansa perusteella jäsenenä myös hallituksessa ja sosiaali- ja terveystalokunnassa. Aukkaiden vaikutusmahdollisuuksia rajoitetaan yhtiöittämisvelvoitteella ja ns. palvelulaitosten luomisella.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei vastauksia.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

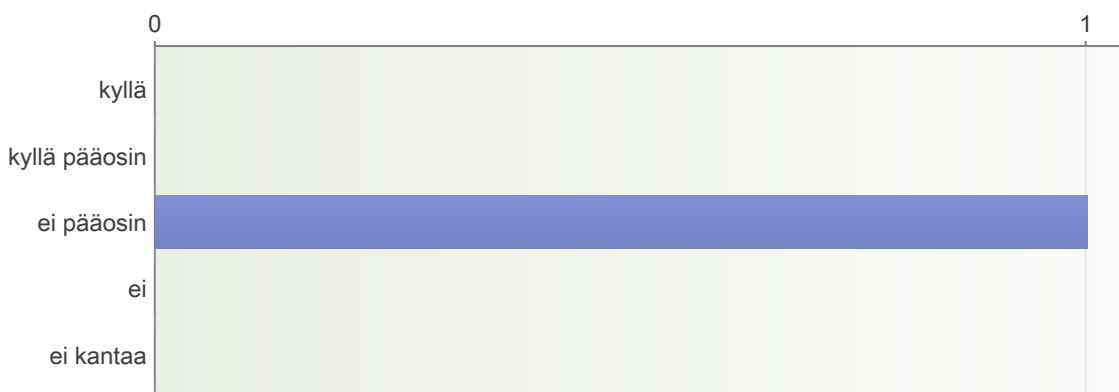
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Vaikka pykälällä on tarkoitus turvata palveluiden läheisyyttä, se mahdollistaa myös erittäin pitkälle viedyn palveluiden keskittämisen väljiin kriteereihin perustuen. Tietyntasteinen palveluiden keskittäminen on tarpeen kokonaiskustannusten hillitsemisen ja riittävien henkilöstöresurssien turvaamisen näkökulmasta. Maakunnan asukkaiden palvelujen saatavuuden kannalta olennaista on valinnanvapausmallin toteuttamistapa. Lakiluonnoksen mukaan erityistason sairaanhoidon lisäksi myös sosiaalihuollon erityisryhmien tai muiden vaativien sosiaalipalvelujen palvelutuotannon toteutus voidaan osoittaa asetuksella säädettävän maakunnan tehtäväksi. Lakiluonnoksen 11 § 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi suurempiin kokonaisuuksiin koottuja palveluja koskevasta vastuusta ja päätösvallasta. Se maakunta, jonka tehtäväksi jokin palvelu on osoitettu, vastaisi mm. palvelun tarpeen, määrän ja laadun määrittelystä sekä palvelun tuottamisesta. Muilla maakunnilla ei olisi päätösvaltaa keskitetyistä palveluista eivätkä ne saisi tuottaa eikä hankkia muualta mainittuja palveluja. Muiden maakuntien ainoa vaikutusmahdollisuus keskitettyihin palveluihin olisi 16 §:n mukainen valtuustokausittain laadittava yhteistyösopimus. Maakuntien itsehallinnon näkökulmasta on ongelmallista, että maakunta ei voisi vaikuttaa keskitettäviin palveluihin, keskitettyjen palvelujen tuottamistapaan eikä palveluista aiheutuneisiin kustannuksiin. Tällä ratkaisulla järjestämisvastuu on erilainen eri maakunnilla ja tosiasiallinen järjestämisvastuu jää epäselväksi. Muotoilu on yleisesti ottaen liian laava ja antaa vahvemmassa asemassa olevalle mahdollisuuden mielivaltaiseen toimintaan. Yleensä esimerkiksi ruotsinkielisten palveluiden on oltava lähipalvelu, vaikka asiakasmäärä olisi pienempi. Pykälään 11 on lisättävä Pohjanmaa maakunnaksi, jossa on laajat ympärivuorokautiset päivystyspalvelut, jotta koko väestölle voidaan yhdenvertaisesti turvata näiden yksiköiden tarjoamat palvelut, sekä taata sekä suomen- että ruotsinkielisille heidän perustuslailliset oikeutensa. Lakiin on lisättävä erillinen kappale henkilöistä, jotka tarvitsevat ruotsinkielistä erityishuoltoa, sillä he ovat sellainen ryhmä, jota esityksen pykälässä 4 tarkoitetaan. Katsomme, että laissa tai asetuksessa on säädettävä, että nykyisten erityishuoltopiirien (Kårkulla ja Eskoo) asiantuntemuksen turvaaminen jatkuu yli maakuntarajojen, jotta kehityshäiriöstä kärsiville henkilöille voidaan taata erityishuolto heidän äidinkielellään. Alalla tarvittavan osaamisen ylläpitämiseksi vaaditaan tietty volyyymi.

Jos toiminta hajautetaan viiteen maakuntaan, vaarantuvat erityisesti sekä erityishuollon saatavuus ruotsin kielellä että kielelliset oikeudet.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

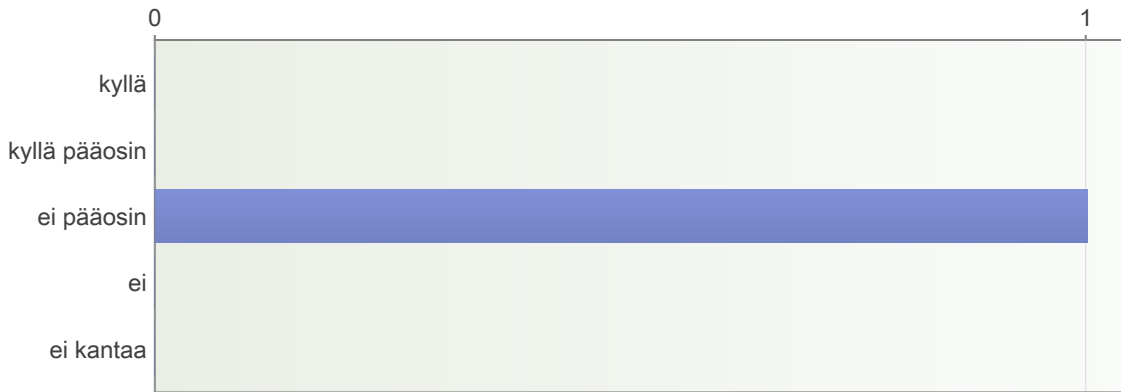

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Yhteistyöalueen maakuntien keskenään solmima yhteistyösopimus on sinällään sopimusosapuolia sitova. Sitovuus ei ole perusteltua siltä osin kuin valtiolle on annettu toimivaltaa päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta lakiluonnoksen 18 §:n mukaisesti. Valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakuntien operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa eivät ole hyväksyttäviä maakunnan itsehallinnon toteutumisen kannalta. Vaasan sairaanhoitopiirin mielestä järjestämislain 18 § valtioneuvoston toimivallasta päättää yhteistoimintasopimuksista pitää poistaa lakiluonnoksesta selvästi itsehallinnon vastaisena. Kielellisen perusoikeudet on turvattava laissa eikä maakuntien välisillä sopimuksilla. Maakunnilla on oltava vapaus tehdä esim. kielellisistä syistä erityisratkaisuja, jotka takaavat laadukkaat palvelut molemmilla kansalliskielillä. Maakunta tekee strategioidensa kautta ensisijaisesti yhteistyötä Turun erityisvastualueen kanssa. Pykälä 16 ei saa rajoittaa tätä yhteistyötä. Myös maamme päivystysjaon on perustuttava yhteistyöhön, jota Vaasan sairaanhoitopiirillä on Turun erityisvastualueen kanssa. Ensihoitopalvelun ja pelastustoimen järjestämisvastuun on seurattava maakuntajakoa, jotta maakunnat pystyvät tulevaisuudessa tekemään demokraattisia päätöksiä hoitokokonaisuudesta. Maakunta muodostaa riittävän pohjan tarkoituksenmukaisille ja kustannustehokkaille palveluille. Pelastustoimen ja ensihoitopalvelun suunnitteluvastuun keskittäminen erityisvastuualueille heikentää maakunnan mahdollisuutta järjestää ja rahoittaa väestön sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut alueellisesti toimivaksi kokonaisuudeksi. Silloin kun pelastustoimi ja sosiaali- ja terveystoimi ovat samassa maakunnallisessa organisaatiossa, avautuu kokonaan uusia mahdollisuuksia palvelutoiminnan kehittämiseksi. Moniammattillinen yhteistyö eri viranomaisten välillä ja eri palvelutarpeisiin vastaaminen helpottuu. Pelastuslaitoksesta on lausuttu erikseen kohdassa 44.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

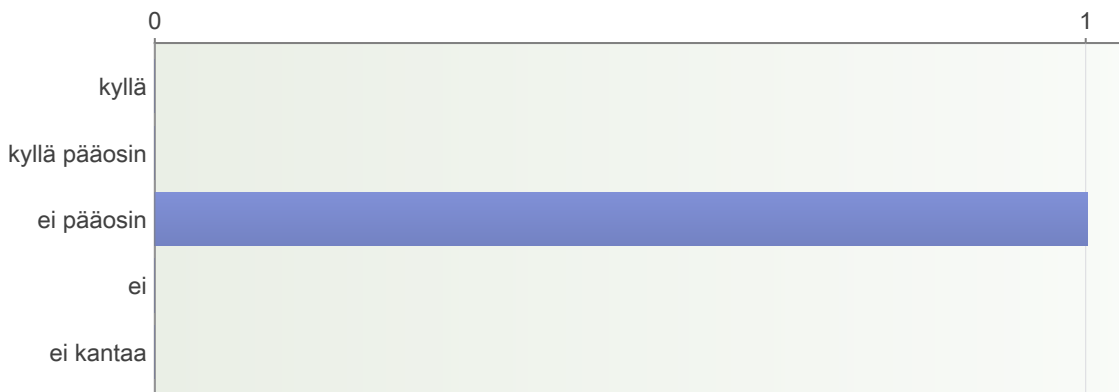
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tulee asiakaslähtöisen integraation toteutua peruspalveluiden ja erityispalveluiden (vertikaalinen integraatio) sekä sote-peruspalveluiden ja myös pääosin kuntien vastuulle jäävien hyvinvointipalveluiden välillä. Asiakaslähtöinen integraatio ei toteudu lakiesityksessä. Uudistuksen kokonaisuuteen liittyvät valinnanvapaus, monituottajamalli ja yhtiöittämisvelvoite vaarantavat integraation toteutumisen ja edellyttävät maakunnalta sellaista järjestämisosaamista, josta ei ole missään aiempaa kokemusta. Palveluiden ohjaus muuttuu ehdotetussa järjestelmässä olennaisesti verrattuna nykyiseen. Valtion ohjaus suhteessa maakuntiin olisi tiukkaa ohjausta. Maakuntien toteuttamassa palveluiden tuotantoa koskevassa ohjauksessa siirrytään perinteisestä hallinnollisesta ohjauksesta omistajaohjaukseen, sopimusohjaukseen ja markkinaohjaukseen. Integraation toteuttaminen tällaisessa kokonaisuudessa on erittäin vaikeaa ja hallinnollisesti työlästä. Toisaalta integraatio on käytännössä täysin riippuvainen ohjauksen onnistumisesta. Lakiluonnoksissa ja perusteluissa ei ole kyetty riittävästi avaamaan ohjausjärjestelmän kokonaisuutta suhteessa integraatiotavoitteeseen. Integraation keskeinen edellytys on asiakas- ja potilastietojen hyödyntämisen varmistaminen. Tähän liittyvästä rekisterinpidosta säädetään järjestämislain 62 §:ssä, sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamista koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa sekä valmisteluvaiheessa olevassa laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä. Ehdoton edellytys palveluiden integraation toteuttamiselle on että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja pystytään tietoturvallisesti hyödyntämään moniammatillisesti yhtenä kokonaisuutena arkaluonteisten henkilötietojen salassapitoa ja asiakkaan tiedollista itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Tämä edellyttää nykyisten sosiaali- ja terveydenhuollon henkilörekisterien yhdistämistä siten, että yhteiseen rekisteriin kuuluvien tietojen käsittelyoikeus mahdollistetaan työtehtävien mukaisesti. Järjestämislain 62 §:ssä kuvattu rekisterinpitäjyyden määrittely ei täysimääräisesti tue integraation varmistamista yhteistyöalueella tai kansallisesti keskitettävien erityispalveluiden ja maakuntakohtaisten peruspalveluiden välillä. Tältä osin ehdotetaan vaihtoehtona arvioitavan maakuntien yhteistyötasoisien tai kansallisen yhteisrekisterin mallia, joka tukisi paremmin maakuntarajat ylittäviä palvelutuotannon yhteistyömalleja. Nyt esitetyssä mallissa ei huomioida riittävässä määrin kuntien toiminnan ja sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden kokonaisintegroinnin tarvetta. Esitys merkitsee suurimmalle osalle väestöstä sitä, että olemassa olevat integroidut mallit (erityispäivähoito, oppilashuolto, sosiaalityö, perusterveydenhuolto sekä vapaa-ajan ja kulttuuripalvelut, yhdyskuntasuunnittelu) menetetään. Ehdotusta on muutettava niin, että kunnat voivat paikallisen itsehallintonsa nojalla ja yleisen

toimivaltansa puitteissa perustaa yhtiöitä, jotka voivat samantyyppisillä perusteilla tarjota peruspalveluita. Näin voitaisiin säilyttää hyvä kokonaisintegrointi kunnan muun toiminnan kanssa. Hallituksen ehdottamasta mallista puuttuvat myös riittävät rahoituskannustimet, jotka turvaavat yhteistyön eri palveluntuottajien välillä. Pohjanmaan maakunnan on tehtävä yhteistyötä ensisijaisesti Turun erityisvastuualueen ja Keski-Pohjanmaan kanssa, jotta voimme taata toimivat ruotsinkieliset palvelut.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

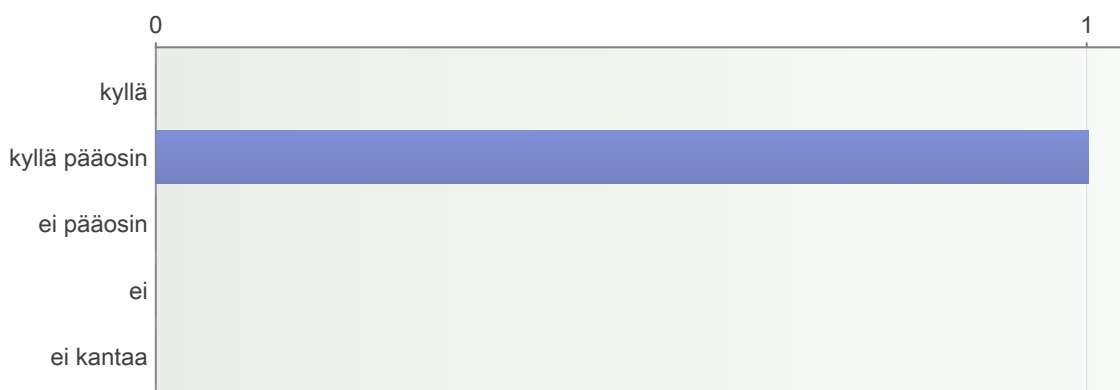
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien palvelujen järjestämiseen kohdistuvan valtion ohjauksen tulisi kohdistua ainoastaan strategisesti merkittäviin tavoitteisiin sekä maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta strategisesti merkittäviin kohteisiin. Valtakunnalliset ja tarvittaessa erikseen kullekin maakunnalle asetettavat sosiaali- ja terveydenhuollon strategiset tavoitteet sekä ministeriön ja maakuntien neuvottelumenettely ovat riittäviä ohjausvälineitä. Valtiolla ei tule olla interventio-oikeutta maakuntien operatiiviseen toimintaan. Erityisen ongelmallista maakuntien itsehallinnon näkökulmasta on lakiluonnoksen 19 §:n (Palvelurakenteen, investointien ja tiedonhallinnon ohjaus) lisäksi 18 § (Valtioneuvoston toimivalta). Maakuntien toiminnan ohjauksen tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön, ei valtioneuvoston eikä ministeriöiden hallinnollisiin päätöksiin. Maakuntien itsehallinnon toteuttaminen edellyttää Vaasan kaupungin käsityksen mukaan järjestämislakiluonnoksen 18 ja 19 §:n poistamista kokonaan. Järjestämislain 4 lukuun (Ohjaus, suunnittelu ja kehittäminen) ja maakuntalain 3 lukuun (Maakunnan suhde valtioon ja kuntiin) sisältyvät ohjausmekanismit ovat riittävät maakuntien ohjauksen näkökulmasta. Lakiehdotuksessa esitetyn erittäin vahvan valtion ohjauksen vaikutusta kustannusten kasvun hillintätavoitteen saavuttamiseen on vaikea arvioida. Kansainvälinen vertailu on osoittanut, että paikallinen ja alueellinen itsehallinto on tuottanut laadukkaita sote-palveluja kohtuullisin kustannuksin ja hyvälaatuisina. Mikäli valtion ohjaus toteutettaisiin esitetyllä tavalla, valtion olisi merkittävästi lisättävä ohjaustehtäviin suunnattavia resursseja ja osaamista. Tämä yhdistettynä vuosittain toistettavaan investointilupamenettelyyn tuottaisi raskaan ja kankea toimintamallin ja lisäisi hallinnon kustannuksia. Yksityiskohtainen kansallinen ohjaus heikentää myös mahdollisuuksia asukkaiden tarpeista lähtivien uusien innovaatioiden kehittämiseen. Valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden osalta ohjauksessa tulisi varmistaa tuottajien tasapuolinen kohtelu. Mikäli investointien ohjaus ulotetaan koskemaan maakuntien omistamia valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluntuottajia, ei tavoite yhdenvertaisesta kohtelusta ja kilpailuneutraaliteetin varmistamisesta toteudu. Sote-järjestämislain 19 §:ssä sekä maakuntalain 12 §:ssä käsitellään investointien ja tietohallinnon ohjausta. Toimiva valtion ohjaus maakuntien vastuulla olevaan tietohallintoon tulee mahdollistaa, mutta ehdotettu menettely on myös

tietohallinnon ja ICT-investointien osalta epätarkoituksenmukainen. Malli uhkaa luoda toimivaltuuksiltaan epäselvän, tietojärjestelmäratkaisujen välttämätöntä uudistamista hidastavan hallintomenettelyn. Koska menettely kohdistuu ainostaan investointivarauxsiin, se ei varmista raskaasta hallintomenettelystä huolimatta käytännön tason kehittämistyön tai hyödyntämisen tasolle kohdistuvaa ohjausta. Tavoite vaikuttavan ja kustannustehokkaan toteutuksen varmistamisesta ja hyödyntämisestä ei toteudu. Malli soveltuu myös heikosti hallitusohjelman mukaisiin tavoitteisiin digitalisaation edistämisestä, mikä edellyttää tukea uusien innovaatioiden kehittämiseksi sekä varhaiselle hyödyntämiselle. Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistaminen digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntämällä edellyttää uusien innovaatioiden kehittämiseen ja hyödyntämiseen tähtääviä kehittämishankkeita ja kokeilutoimintaa, joiden edistäminen on sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen että alan teknologiatoimittajien kilpailukyvn ja tuotteiden ja palveluiden vientiedellytysten turvaamiseksi välttämätöntä. Malli, jossa tietojärjestelmiin liittyvät investoinnit ovat alisteisia valtioneuvoston hyväksymismenettelylle ei tue tätä. Säädöksessä ehdotetaan valtioneuvostolle päätösvaltaa olemassa olevien tietojärjestelmien muuttamisesta ja uusien järjestelmien hankkimisessa moudatettavista vaatimuksista. Tilanne, jossa valtioneuvostolla on mahdollisuus tehdä maakuntia sitovia järjestelmien muuttamista koskevia päätöksiä, mutta järjestelmämuutoksien tilaavana hankintayksikkönä sekä järjestelmätoimittajan suuntaan sopimusosapuolena toimii maakunta tai niiden palvelutuottajat, on ongelmallinen. Voi syntyä tilanteita, joissa maakunta ei voi samanaikaisesti noudattaa valtioneuvoston päätöstä, hankintalakea (esim. jos muutos edellyttää järjestelmän uudelleen kilpailuttamista) ja järjestelmätoimittajien kanssa solmittuja sopimuksia (jos edellytetty muutos on laaditun sopimuksen vastainen). Lisäksi valtioneuvoston toimivalta uusien järjestelmien hankkimisessa noudatettavia vaatimuksia koskien on päällekkäinen tietohallintolain mukaisten ohjausvälineiden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain mukaisten olennaisten vaatimusten määrittelyn ja määräämisen toimivallan kanssa, joka on nykyisin THL:lla. Uudistuksen tavoitteena on oltava sekä kasvu että parempi hyvinvointi kaikille, minkä on kuvastuttava myös itse laissa. Suurempi itsemääräämisoikeus ja mahdollisuus huolehtia verovarosta itse luo paremmat kannustimet elinkeinoelämän kehittämiseen ja työpaikkojen luomiseen, missä koko maa voittaa. Valtionrahoituksen on perustuttava ensisijaisesti ikärakenteeseen. Asteittain toteutettavassa uudistuksessa olisi loogisinta, että valtio ottaisi vahvempaan ohjaukseen ensisijaisesti vaativimman hoidon.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

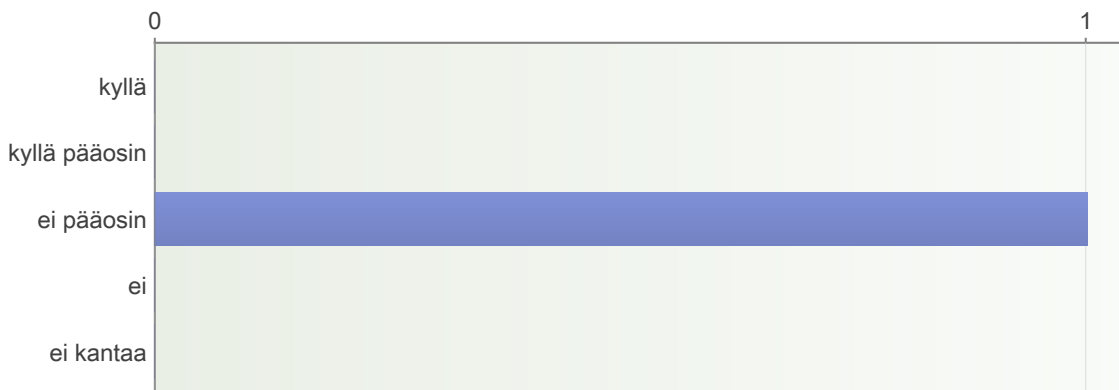

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakuntien olisi itsehallintonsa nojalla voitava itse määrätä sisäisestä organisoinnista. Maakuntien rakenteissa, tarpeissa ja markkinoimijoissa on eroja, joten kaikkialla ei ole samoja tarpeita. Maakunnan yhtiön ja palvelulaitoksen väliin syntyy lisäksi keinotekoinen raja, joka rikkoo hoitoketjut, lisää byrokratiaa ja huonontaa läpinäkyvyyttä. Maakunnilla on oltava yhtiöittämis-oikeus, ja yksityissektorin järjestämien palveluiden on toimittava julkisesti järjestettyjen palveluiden rinnalla. Näitä edellytyksiä on parannettava muutoin kuin yhtiöittämisvelvoitteella.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valinnanvapaus ja siihen liittyvä yhtiöittämisvelvoite on ongelmallinen monestakin eri näkökulmasta ja se on vaikeasti ratkaistavissa kestäväällä tavalla. Ongelmakohtia ovat mm. julkisen vallan käyttö, palveluketjun integraation toteuttamismahdollisuudet sekä sote-järjestämisen muuttuminen ennakoimattomammaksi ja vaikeammin hallittavaksi kokonaisuudeksi. Valinnanvapautta, jonka seurauksena yhtiöittäminen on, olisi voitu laajentaa myös muilla keinoilla, kuten palvelusetelijärjestelmän laajentamisella. Julkisen vallan käyttö yhtiömuodossa on ongelmallista. Tarkoituksenmukaisinta olisikin, ettei julkista valtaa käytettäisi yhtiömuotoisessa organisaatiossa. Toiminnan turvaamiseksi myös kunnilla tulee olla mahdollisuus toimia yhtiömuodossa palvelujen tuottajina, mikäli yhtiöittämisvelvollisuuden lopulta kuitenkin päädytään. Esitysehdotukseen sisältyvä ratkaisu, jossa kunnilta evätään mahdollisuudet perustaa tai omistaa valinnanvapauden piirissä olevia palveluita tuottavia yhtiöitä on kestävä, koska julkisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kaikki tuotannontekijät (omaisuus, henkilöstö ja osaaminen) ovat kuntien hallussa. Maakuntien on itsehallintonsa nojalla voitava itse määrätä sisäisestä organisoinnista. Maakuntien rakenteissa, tarpeissa ja markkinoimijoissa on eroja, joten kaikkialla ei ole samoja tarpeita. Maakunnan yhtiön ja palvelulaitoksen väliin syntyy lisäksi keinotekoinen raja, joka rikkoo hoitoketjut, lisää byrokratiaa ja huonontaa läpinäkyvyyttä. Valtion on kannustettava sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yksityisyrittäjien kehittymistä jollakin muulla tavalla. Lakiehdotuksen yhtiöittämisvelvoite on viety liian pitkälle. Vuodelta 2009 olevan Euroopan neuvoston aluedemokratian viitekehyksen mukaan lainsäädännössä olisi muotoiltava alueen oikeus organisoitua sisäisesti niin laajasti kuin mahdollista, viitaten ns. Helsinki-periaatteisiin B8, ja että alueiden on itse vapaasti voitava päättää hallinnollisten järjestelmien ja elinten sisäisestä rakenteesta, viitaten ns. Helsinki-periaatteisiin B10.1., B10.2 ja B10.3.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Pykälää 11 on täydennettävä niin, että myös Pohjanmaan maakunnassa on laaja päivystys. Vaasan keskussairaala on ainoa keskussairaala, joka sijaitsee sairaanhoitopiirissä, jonka enemmistökieli on ruotsi. Toiminta on täysin kaksikielistä, ja sairaalassa on jo toimiva laaja päivystystoiminta. Mikään muu sairaala Suomessa ei pysty tarjoamaan samantasoisia kaksikielisiä palveluita. Perustuslain 112 §:n noudattamiseksi on laajan päivystyksen yksiköiden lukumäärää lisättävä niin, että myös Vaasan keskussairaala kuuluu niiden yksiköiden joukkoon, joissa on laaja päivystys.

Palveluiden yhtiöittäminen sisältää riskin siitä, että kielellisten perusoikeuksien toteutumisesta huolehtiminen jää asiakkaan oma-aloitteisuuden varaan. Tämän vuoksi on luotava kielellisiä laatukriteerejä, sekä valvonta- ja seurantajärjestelmä.

Maakunnan tulee palvelulupauksessaan selvittää, millä tavoin kielelliset oikeudet turvataan. Maakunnan tulee tehdä seikkaperäinen selvitys siitä, miten se käytännössä aikoo turvata ruotsin- ja suomenkielisen väestön tasa-arvon. Maakunnan kielivähemmistön näkökulmasta toimivan sosiaali- ja terveydenhuollon kannalta ratkaisevan tärkeitä tekijöitä ovat kielinäkökohdat valinnanvapaudessa, hankintamenettelyssä, lähipalveluissa, sähköisissä palveluissa, asiakasasiakirjoissa, tiedotuksessa ja viestinnässä sekä erityisratkaisut todellisen kielellisen yhdenvertaisuuden saavuttamiseksi, henkilöstön kielitaitovaatimukset ja strategiat toimivan ruotsinkielisen palveluketjun turvaamiseksi.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

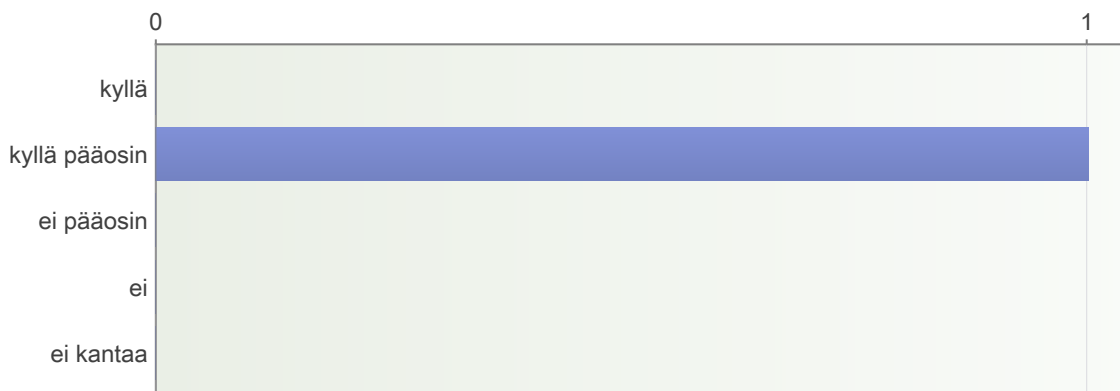
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaantulon 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

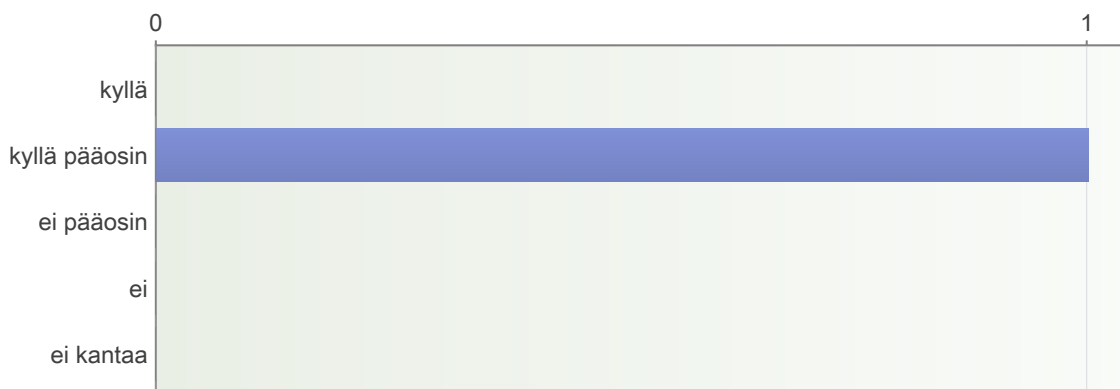

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Väli aikaishallinnon kokoonpanon on oltava riittävän laaja, jotta sulautuvien organisaatioiden osallistuminen tulevan maakunnan rakentamiseen voidaan turvata.

22. 20. Voimaantulon 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettyä henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

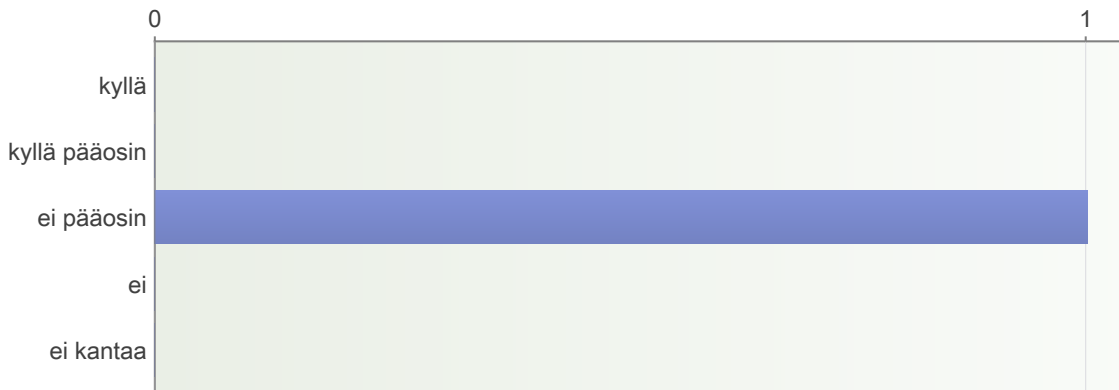
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Vaasan kaupunki katsoo, että sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin sille osapuolelle, joka omilla toimillaan ja päätöksillään pystyy vaikuttamaan kiinteistönpidon kustannuksiin eli valtio.

Mikäli lainvalmistelussa edetään lakiluonnoksessa esitetyn ratkaisun pohjalta, tulee varmistaa, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa sote-kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla esitettyä (3 + 1 vuotta) pidempi, vähintään 5 vuotta, jotta kunnat voivat varautua ja valmistautua mahdollisiin palveluverkon muutoksiin. Myös siirtymäkauden jälkeen laadittavat vuokrasopimukset ja muut sopimukset on määriteltävä laadittavaksi siten, että vuokrataso mahdollistaa laadukkaan ja ennakoivan kiinteistöpidon, investointien riskittömän toteuttamisen sekä omaisuuden arvon säilyttämisen.

Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta rahoitusperiaatteen mukaisesti. Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti esim.

kohdennettujen avustusten muodossa. Avustusten rahoitusta ei kuitenkaan saa toteuttaa vähentämällä kaikkien kuntien yleistä valtionosuutta. Kiinteistöistä aiheutuvat taloudelliset riskit tulee hajauttaa kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle.

Kunnan maankäytön kehittämisen ja elinvoimaisuuden varmistamiseksi olisi perusteltua, että kuntayhtymien maapohjat jäisivät kuntien omistukseen.

Lakiesityksen tulisi mahdollistaa maapohjien ja alueiden jääminen kuntayhtymien/jäsenkuntien omistukseen sekä vuokraamisen maakunnille pitkäaikaisilla käyttötarkoitukseen sidotuilla vuokrasopimuksilla.

Mikäli edetään lakiesityksen mukaisesti, kuntayhtymien maapohjaa tulee siirtää vain sote-toiminnan edellyttämä määrä.

Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita, joissa varainsiirtoverotus aiheuttaa lisäkustannuksia kiinteistöomaisuuden muutoin tarpeellisissa uudelleen järjestelyissä. Voimaanpanolaissa ehdotetaan säädettäväksi, että varainsiirtoverotuksessa ei syntyisi veroseuraamuksia siirrettäessä kuntayhtymät varoineen ja velkoineen voimaanpanolaissa tarkoitetulla tavalla maakunnille ja näiden varojen siirtyessä edelleen voimaanpanolaissa tarkoitetulle valtakunnalliselle osakeyhtiölle. Kunnat joutuvat uudistuksen seurauksena siirtämään kiinteistöjään vastaavasti omistamiinsa yhtiöihin kuntalain yhtiöittämisvelvoitteen perusteella ja lisäksi kunnilla on muutoin tarpeen järjestellä kiinteistöomistuksiaan maakuntauudistuksen johdosta.

Kuntien ja kuntayhtymien omistamien kiinteistöjen järjestelyitä ja yhtiöittämiä tulee kohdella uudistuksessa varainsiirtoverotuksessa samalla tavoin. Voimaanpanolakiin tulee sisällyttää kuntien kiinteistöomaisuuden osalta vastaavat varainsiirtoverovapautta koskevat säännökset, joilla varmistetaan, ettei kunnille tai niiden yhtiöille synny varainsiirtoveroseuraamuksia siirrettäessä maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattavia kiinteistöjä velkoineen kunnallisiin yhtiöihin. Muussa tapauksessa syntyvät varainsiirtoverokustannukset olisi huomioitava määriteltäessä kiinteistöjen vuokria.

Esityksessä ei ole käsitelty uudistukseen liittyviä arvonlisäverotuksen kysymyksiä.

Kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen on kuitenkin sitoutunut satojen miljoonien eurojen edestä arvonlisäveroja, jotka ovat tähän asti saatu kunnissa palautuksina. Arvonlisäverotuksen yleisten säädösten johdosta ainakin osa näistä palautuksista joudutaan uudistuksen seurauksena palauttamaan verohallinnolle siirrettäessä omaisuutta maakunnille tai esimerkiksi kuntien yhtiöihin. Uudistuksen seurauksena kunnille syntyvät arvonlisäverokustannukset on huomioitava rahoituslaskelmissa.

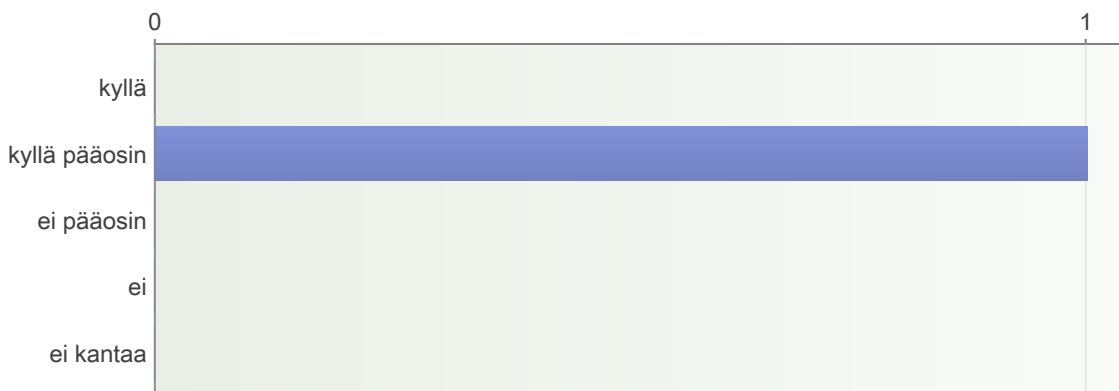
Siltä osin, kun kustannukset liittyvät maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattaviin kiinteistöihin on kustannukset huomioitava vuokratasa määriteltäessä. Kiinteistöjen käyttötarpeeseen liittyvien riskien jakaminen tasaisemmin olisi mahdollista toteuttaa myös eräillä muilla lakiehdotuksissa vaille huomiota jätetyillä mekanismeilla. Tällaisia olisivat esimerkiksi:

-kuntien ja kuntayhtymien kaikkien sote-kiinteistöjen siirtäminen maakunnille ja edelleen niiden omistamaan toimitilayhtiöön yhtenäisin perustein käypään arvoon tai muuhun erikseen sovittavaan arvoon. Kiinteistöjen lunastuskorvaus on mahdollista rahoittaa esimerkiksi osittain kunnan/kuntayhtymän maakunnalle antamalla ja valtion takaamalla lainalla.

-kuntien ja maakuntien yhteisesti omistamien toimitilayhtiöiden perustaminen. Osa sote-kiinteistöjen luovutushinnasta suoritettaisiin kunnille kiinteistöyhtiöiden osakkeina. Kunnat saisivat asianmukaisen korvauksen luovutetusta omaisuudesta eivätkä maakunnat puolestaan velkaantuisi liikaa. Mallissa omaisuusjärjestelyistä tulevat hyödyt ja haitat jakaantuvat omistuksen mukaisessa suhteessa maakuntien ja kuntien kesken.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kuntien on uudistuksesta huolimatta aina suoritettava ensisijaiset tehtävänsä ja jos mahdollisuutta päättää veroprosentista rajoitetaan, erityisesti silloin kun tulevat rahoitusvirrat ovat täysin epäselvät, kajotaan kohtuuttomasti kuntien itsehallintoon.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

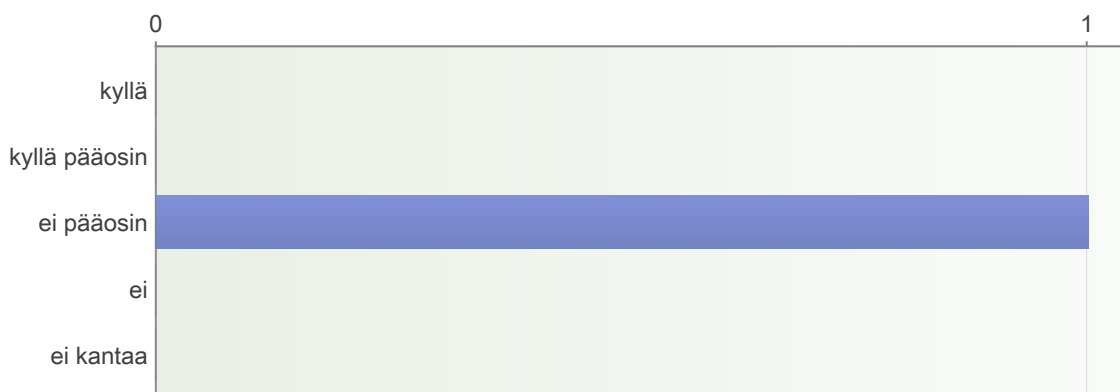
- Hallituksen on luovuttava yhtiöittämisvelvoitteesta. Maakunnilla on oltava vapaus yhtiöittää paikallisten olosuhteiden perusteella. Uudistus, mikäli se toteutetaan, on toteutettava asteittain ja pidemmällä siirtymäajalla kuin mitä nyt esitetään. Hallituksen on luovuttava erillisten palvelulaitosten luomisesta.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

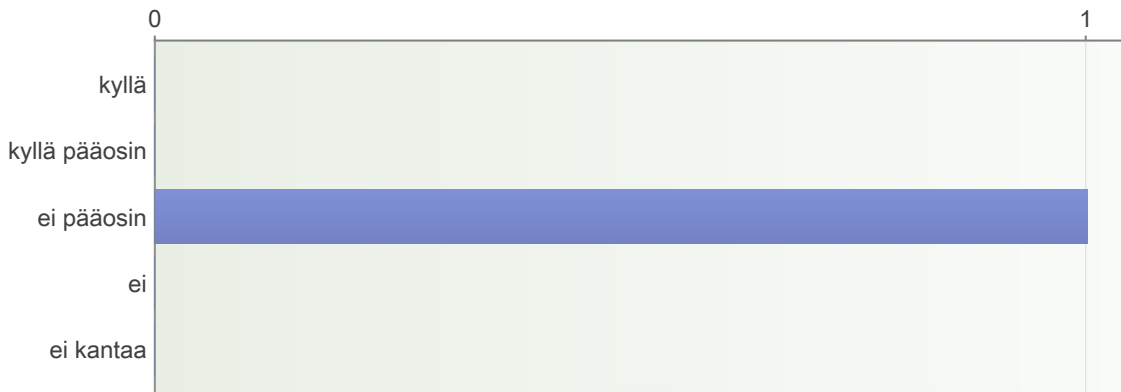

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien itsehallinnon kannalta on erittäin ongelmallista, että ne ovat miltei kokonaan valtionrahoituksen varassa. Valtionrahoitukseen perustuva malli on esitysluonnoksessa johtanut maakuntien aivan liian tiukkaan ja yksityiskohtaiseen valtionohjaukseen. Maakunnille tulisi turvata aito itsehallinto, mikä edellyttää maakuntien verotusoikeuden toteuttamista uudistuksen myöhemmässä vaiheessa. Lakiesityksessä arvioidaan sellaisten kannustimien merkitystä, jotka saavat alueet ja kunnat kehittämään elinkeinojaan, työllisyyttä ja siten rahoituspohjaa. Valtionrahoituksen tulee perustua väestörakenteeseen. Jos uudistus toteutetaan asteittain, loogista on, että valtio ottaa suuremman vastuun ensisijaisesti erikoissairaanhoidosta ja maakuntien on suuremmassa määrin rahoitettava muu hoito itse. Tasausjärjestelmä, jolla alueilta riistetään kannustimet vahvistaa menestystään, ei ole kansallisen edun mukaista, sillä pienemmät kannustimet johtavat pienempiin verotuloihin paikallisesti ja kansallisesti, mikä johtaa loppujen lopuksi siihen, että valtiolla on osoittaa vähemmän varoja erojen kaventamiseen, mikä on uudistuksen tavoite. Valtion maakunnille antamassa tuessa on huomioitava lisäkulut, jotka syntyvät kaksikielisyydestä ja saariston vaikeakulkuisista olosuhteista.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

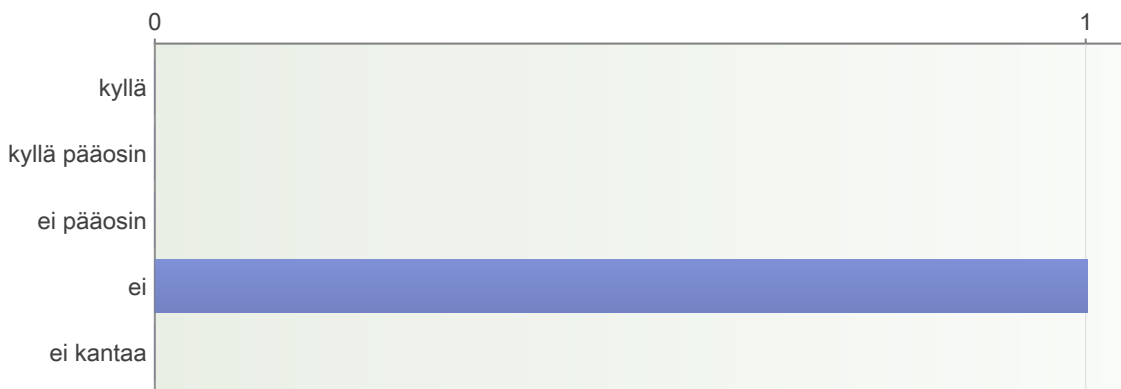

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Rahoitusmalli ei ole itsehallintoperiaatteiden mukainen. Verotusoikeus ja pääsy luottomarkkinoille tarvittaville investoinneille on turvattava. Esitetty malli ei turvaa riittävästi pääsyä luottomarkkinoille. Kuntien hyvät luottoluokitukset perustuvat kuntien verotusoikeuteen. Euroopan neuvoston aluedemokratian viitekehyksen mukaan alueilla on oltava käytettävissään ennakoitavissa olevia resursseja, jotka ovat vertailukelpoisia alueiden tehtävien kanssa ja antavat niille mahdollisuuden suorittaa tehtäviään tehokkaalla tavalla (Helsinki-periaatteet B11.1, B11.2, B11.3 ja B11.4). Jotta alueet voisivat lainata pääomasijoitusta varten, niillä on oltava pääsy pääomamarkkinoille (Helsinki-periaatteet B12.4).

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

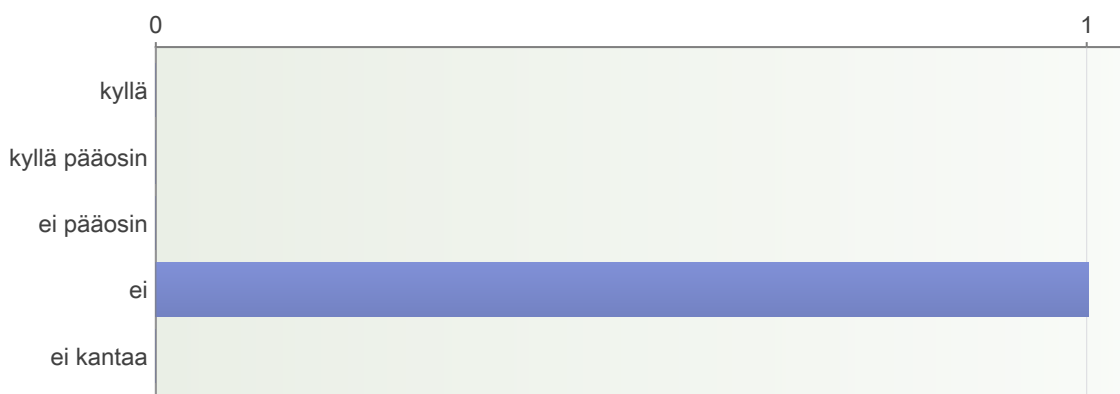
Avoimet vastaukset: ei

- Vaasan kaupunki ehdottaa - mikäli valtio vastaa rahoituksesta - että rahoituksen painopiste perustuu miltei yksinomaan ikärakenteeseen, sillä ikärakenne on objektiivinen mittari, joka on kaikille sama. Sellainen malli kannustaa kustannustehokkaaseen ja ennaltaehkäisevään toimintaan ja torjuu diagnoosiperusteisen rahoituksen vääristäviä vaikutuksia. Nyt ehdotetaan, että jopa 48,9 % rahoituksesta perustuu diagnooseihin/tarpeisiin ja 38,1 % ikäryhmiin. Ei ole mitään objektiivista syytä sille, miksi niin suuri osa (48,9 %) rahoituksesta perustuu muuhun kuin väestörakenteeseen ja niihin ihmisiin, jotka asuvat ja elävät eri

maakunissa. Nyt esitetty valtionosuusmalli on epäoikeudenmukainen eikä sisällä kannustumia, eikä se myöskään turvaa riittävää perusrahoitusta Pohjanmaalle. Mallissa jätetään miltei kokonaan huomioimatta kokonainen joukko keskeisiä kustannustekijöitä. Vaativat potilasryhmät, kuten vajaakuntoiset ja kehitysvammaiset, jätetään huomiotta. Kaikki tämä ratkeaa yksinkertaisesti niin, että rahoitus perustuu ikäryhmiin, joilla on samantapaiset tarpeet kaikkialla. Vastaavaan lopputulokseen on päädytty myös Tanskassa, missä on toteutettu laaja kunta- ja alueuudistus vajaa kymmenen vuotta sitten. Rahoituksessa on huomioitava kaksikielisyys, monikielisyys ja saaristo. Kaksikielisuuden poisjättämistä perustellaan sillä, että ruotsinkielisillä on pienempi hoitotarve. Silloin sekoitetaan tarveindeksin osoittamat tarpeet kaksikielisuuden aiheuttamiin lisäkustannuksiin: rekrytointi, käännökset, koulutus kahdella kielellä yms.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Uudistus on liian laaja-alainen toteutettavaksi näin lyhyellä aikataululla ja on, jos se pannaan täytäntöön, toteutettava asteittain. Esitetty valtionosuusrakenne (ks. edellinen kysymys) on epätasapainoinen eikä sitä voida hyväksyä sellaisenaan. Vaasan kaupunki ehdottaa, että maakunnat sen sijaan siirtyvät asteittain maakuntaverotukseen.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

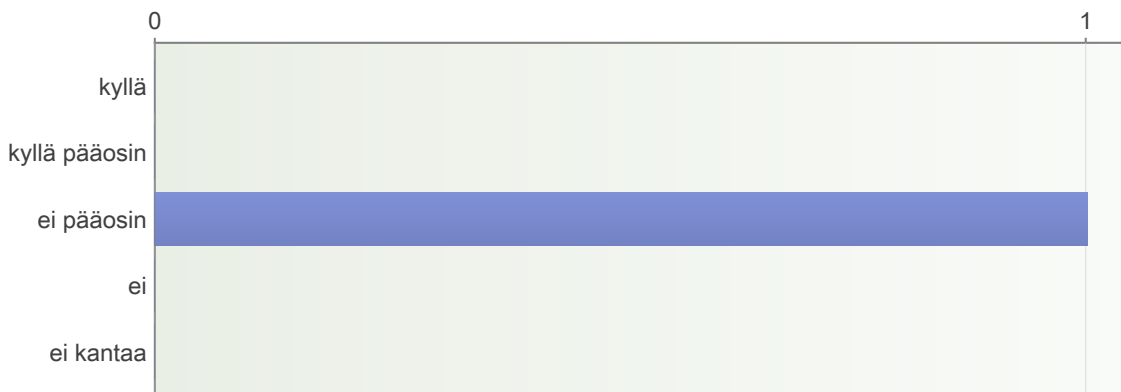
Vastaajien määrä: 1

- Valtion on tehtävä kokonaisarvio maakuntien ja kuntien rahoituksesta. Jos maakunnille ei sallita verotusoikeutta, myös kuntasektorin luottoluokitus laskee, mikä aiheuttaa kunnille lisäkuluja mm. investointien rahoituksen ja eläkesitoumusten muodossa. Valtio ei saa käytännössä mitään suurta etua maakuntien verotusoikeuden rajoittamisesta, joten nyt olisi ensi tilassa harkittava verotusoikeuden antamista maakunnille ja annettava niille pääsy luottomarkkinoille tarpeellisten investointien tekemistä varten.
Jos valtio vastaa rahoituksesta, rahoituksen on miltei yksinomaan perustuttava väestörakenteeseen. Lisäksi on erittäin tärkeää, että rahoitusrakenne kannustaa alueita kehittämään elinkeinoelämää ja luomaan suurempia verotuloja.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena?

(erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntia pitäisi voida yhdistää ainoastaan vapaaehtoisesti. Vuodelta 2009 olevan Euroopan neuvoston aluedemokratian viitekehyksen mukaisesti katsomme, että sellaisessa tapauksessa, jossa valtio ehdottaa maakuntarajojen muuttamista, on oltava selvempi konsultaatiomenettelytapa.

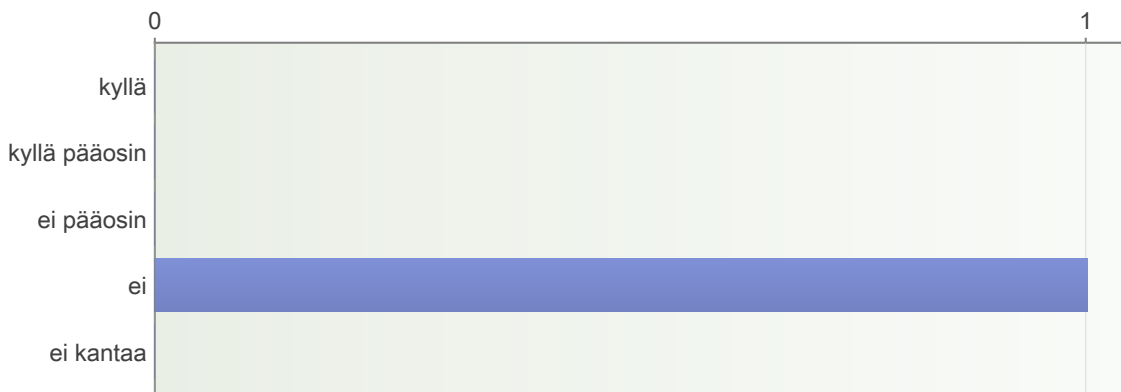
34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Vastaajien määrä: 1

- Pohjanmaan maakunta on aluejaon kannalta pohjimmiltaan hyvä tapa jakaa kaksikielinen Pohjanmaa. On erittäin tärkeää, että maakunta saa valtuudet ja välineet, jotka mahdollistavat maakunnan rakentamisen sellaisella tavalla, joka sopii Pohjanmaalle parhaiten.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

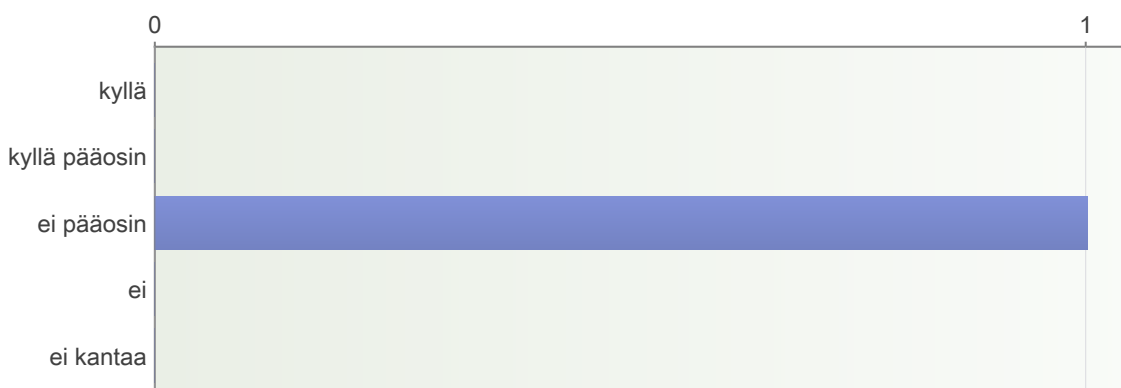

Avoimet vastaukset: ei

- Tasausjärjestelmässä on kyse kuntien valtionosuusjärjestelmän sopeuttamisesta maakuntauudistukseen. Tästä syystä kuntien valtionosuusjärjestelmästä on tulossa erittäin vaikeasti hahmotettava. Kunnan taloutta tulisi tarkastella kokonaisuutena eikä yksittäisten rahoitusrakenteiden muutosten kautta, jotta saadaan kattavampi kuva tulevaisuuden kunnan talouden selviytymisen edellytyksistä. Kuntien veroasteen katto tulee poistaa esityksestä.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valtionosuusjärjestelmän tarkoitus muuttuu merkittävästi uudistuksessa. Aiemmin kuntien välisiä kustannus-, tarve- ja tulopohjan eroja tasanneen järjestelmän tärkeimmäksi tavoitteeksi uudistuksen jälkeen tulee maakuntauudistuksesta aiheutuvien kuntiin kohdistuvien taloudellisten vaikutusten tasaaminen. Tältä osin valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä yksittäisillä kriteereillä ei ole uudistuksen jälkeen (ennen seuraavaa järjestelmän kokonaisuudistusta) vastaavaa merkitystä kokonaisuuteen kuin nykyjärjestelmässä. Viitaten siihen, kuinka tärkeäksi hallitus katsoo kuntien roolin ennaltaehkäisevässä toiminnassa, on ennaltaehkäisevälle toiminnalle osoitettua osuutta kasvatettava esim. 5 prosenttiin. On erittäin tärkeää, että kaksikielisten kuntien laajemmasta toiminnasta ja hallinnosta syntyvät lisäkulut huomioidaan kriteereissä.

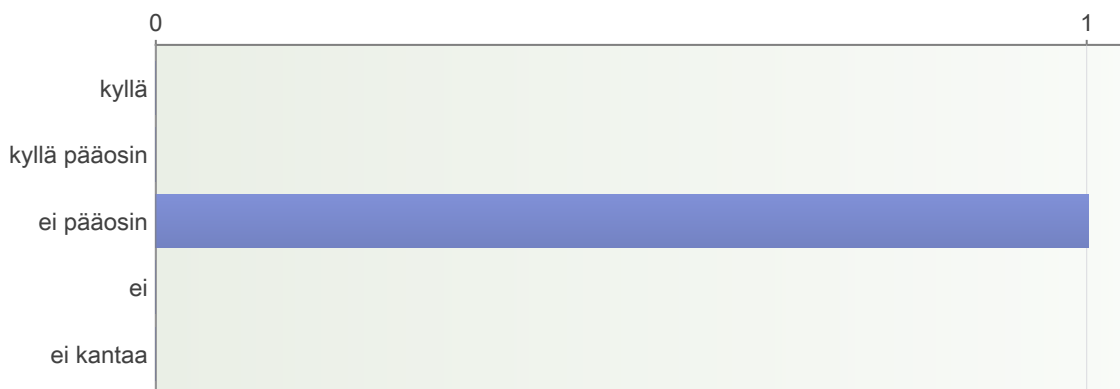
37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien tuleva rooli ja tehtävät liittyvät aikaisempaa vahvemmin elinvoiman ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Jotta kunnilla olisi mahdollisuus onnistua tehtävissään tulisi luoda kannusteet tälle. Kiinteistöveron sisällyttäminen edes osittain verotulojen tasausjärjestelmään on ristiriidassa tämän kanssa. Kuntien kannalta on olennaista jättää kiinteistöverotusjärjestelmä muuttumatta, kuntien oman alueen ja osittain laajemminkin seutukuntien kehittämisen näkökulmasta. Kehittämiskannusteiden poistaminen tältä osin ei ole perusteltua.

38. 36. Pidätekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitetyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien verotusoikeus on välttämätön aidon itsehallinnon luomiseksi. Esityksessä on lähdetty siitä ajatuksesta, että rahoitus maakuntien toimintaan kerätään kokonaisuudessaan valtion verotuksen kautta. Lähtökohta on ongelmallinen maakuntien itsehallinnon sekä järjestelmän kannustimien kannalta. Kannustimilla on merkittävä rooli toiminnan tehostamisessa, jota uudistuksella tavoitellaan. Jos valtio ulosmittaa kunkin alueen aikaansaaman tehokkuushyödyn pois alueelta itseltään, alueella ei ole kannustimia tehostaa toimintaansa. Verotusoikeuden kanssa alueen tehokkuuden kasvaminen hyödyttää alueiden asukkaita enemmän, koska alueen päättäjät ovat vastuussa oman alueensa asukkaille ja oman alueen verotus pyritään pitämään mahdollisimman alhaisena. Siltä osin, kun rahoitus päädytään keräämään valtion verotuksen kautta, valtionveron veroperusteisiin esitetyjä muutoksia voidaan pitää perusteltuina. Ehdotus verokaton asettamisesta kunnille on kuitenkin kestävä kunnallisen itsehallinnon ja tulevaisuuden kunnan rahoituksen kannalta. Kun

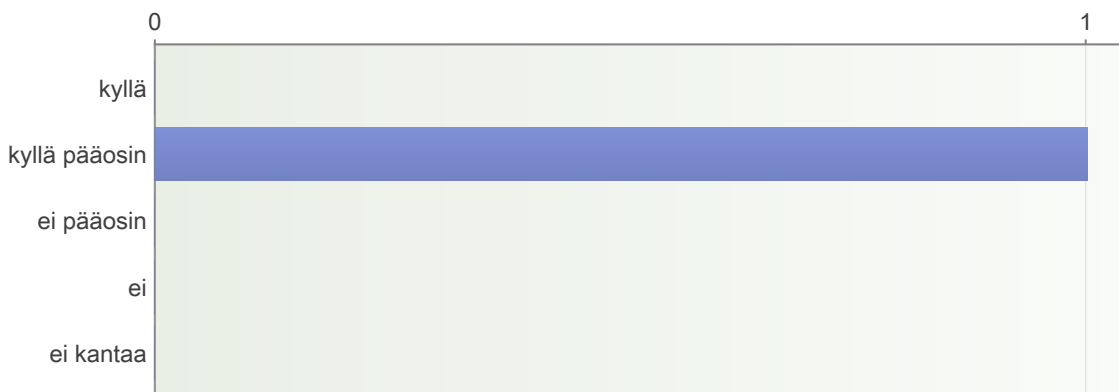
veroprosentteja uudistuksen yhteydessä leikataan 12,30 prosenttiyksiköllä vuonna 2019 (ks. 23), tärkeää on siirtää kunnallisverotuksessa tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Näin kuntien tuloveroprosenttien tuotto (ns. efektiivinen veroaste) vastaisi paremmin todellista tuottoa.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

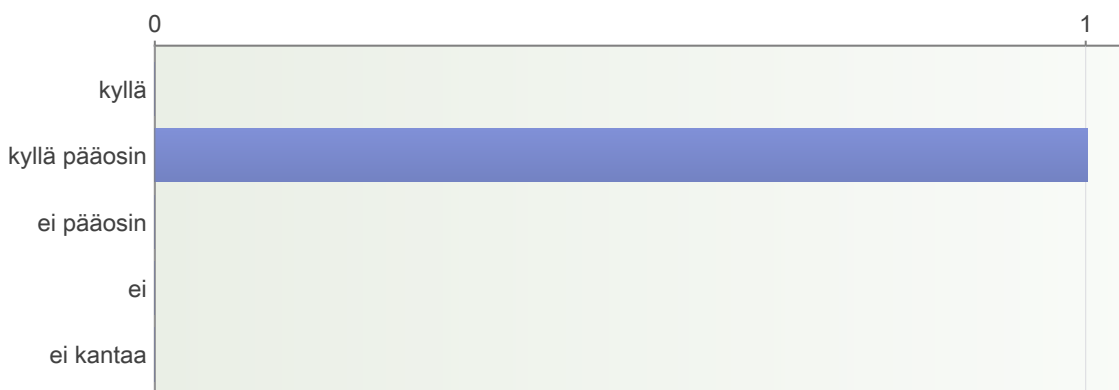
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- On hyvä, että maakunnat ovat mukana Kevassa, sillä muutoin koko kunnallinen eläkejärjestelmä romahtaisi. Jos tämä ei pidemmän päälle riitä ratkaisuksi, on selvítettävä, voivatko eläkeyhtiöt solidaarisesti vastata uudistuksen aiheuttamista muuttuvista rahoitustarpeista.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Ei vastauksia.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

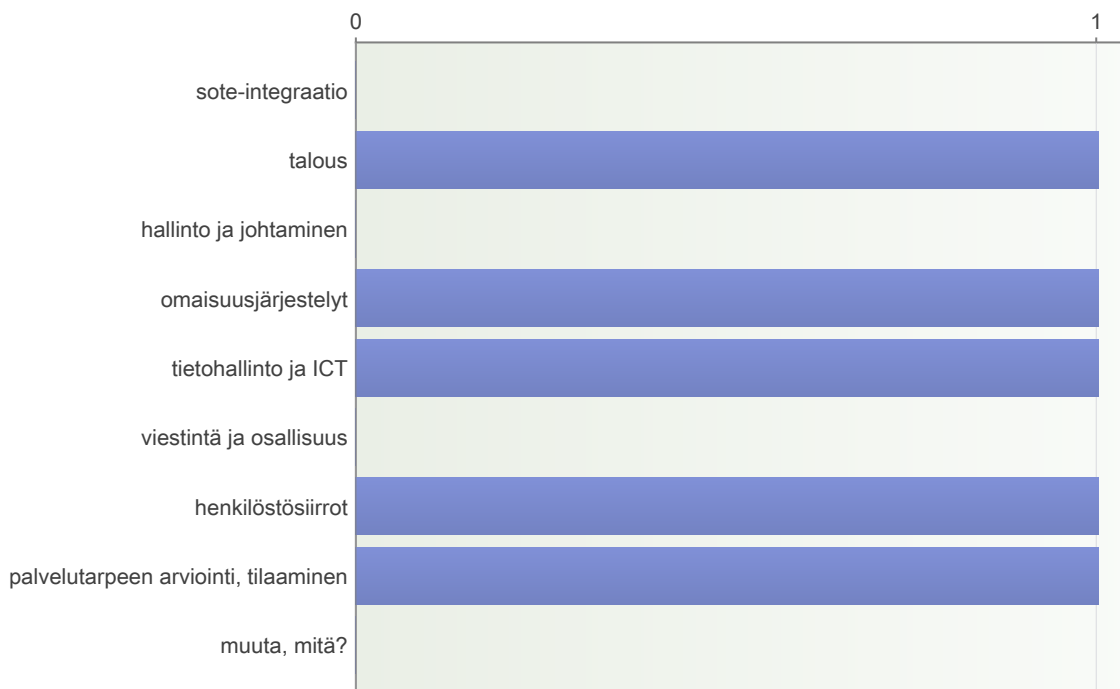
Vastaajien määrä: 1

- Pohjanmaa on ainoa maakunta, jonka sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta vähennetään ainakin vuoteen 2029 saakka. Se merkitsee sitä, että suuri osa vuosien aikana verovaroin rakennetuista palveluista on ajettava alas. Pohjanmaan väestö vanhenee tilastokeskuksen mukaan samaan tahtiin kuin maassa keskimäärin. Sen sijaan 0–15-vuotiaiden osuus on Pohjanmaalla keskiarvoa huomattavasti suurempi. Rahoitusmallista puuttuvat Pohjanmaalle tärkeät tarvekertoimet (esim. vajaakuntoiset ja kehitysvammaiset) ja se hämärtää ennaltaehkäisevää toimintaa, ikääntyvää väestöä tai nuorten osuutta koskevia menoja. Pohjanmaa asetetaan kielteiseen asemaan myös siten, että kaksikielisyydestä ja saaristo-olosuhteista johtuvia lisäkuluja ei huomioida. Rahoitusmallissa aliarvioidaan sellaisten kannustimien merkitystä, jotka saavat alueet ja kunnat kehittämään elinkeinojaan, työllisyyttä ja siten rahoituspohjaa.

Vaasan kaupunki ehdottaa – mikäli valtio vastaa rahoituksesta – että rahoituksen painopiste perustuu miltei yksinomaan ikärakenteeseen, sillä ikärakenne on objektiivinen mittari, joka on kaikille sama. Sellainen malli kannustaa kustannustehokkaaseen ja ennaltaehkäisevään toimintaan ja torjuu diagnoosiperusteisen rahoituksen vääristäviä vaikutuksia.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitys on muokattava olennaisilta osilta uudelleen hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi. Valtionosuusmallista puuttuvat kannustimet, samalla kun se ei turvaa riittävää perusrahoitusta eikä huomioi tärkeitä kustannuksiin vaikuttavia tekijöitä. Valtionosuusjärjestelmän pitää rakentua objektiivisiin tosiasioihin, joilla mitataan rakenteellisia eroja kuluissa. Maakuntia selkeästi kannustetaan vaikuttamaan diagnoosien rekisteröintiin uudessa valtionosuusjärjestelmässä, ja ongelma tulee korostumaan, sillä diagnoosit muodostavat niin suuren osan (48,9 %) valtionosuuksien perusteista. Valtionosuusjärjestelmää on muokattava niin, että se perustuu objektiivisiin tekijöihin, joista väestörakenteelle on annettava suurin merkitys.

Lakiesitys tekee huomattavaa vääryyttä Pohjanmaalle, jossa väestö on suhteellisen terve ja diagnooseja vähemmän. Samalla Pohjanmaa kohtaa kuitenkin samat haasteet kuin muu Suomi väestön vanhetessa niin, että huippu saavutetaan vasta vuonna 2040. Silti Pohjanmaan on ainoana maakuntana vähennettävä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta ainakin vuoteen 2029 saakka. Maamme asukkaita ei tällöin kohdella yhdenvertaisesti. Esitys merkitsee sitä, että pohjanmaalaisilla on jatkossa huomattavasti pienemmät mahdollisuudet päättää oman maakunnan verovaroista. Se ei ole todellista itsehallintoa. Molempien kysymysten perustuslaillisuus on arvioitava ennen kuin laki voidaan antaa eduskunnalle.

Palvelumuotoja leikataan Pohjanmaalla olennaisesti päivityksen ja erikoissairaanhoidon keskittämisen myötä, mikä sotii yhdenvertaisia palveluita vastaan. Pohjanmaan asukkaat eivät sen vuoksi pysty vaikuttamaan

olennaisilta osin sosiaali- ja terveydenhuoltoonsa. Tällä on kielellisiä seurauksia, jotka eivät ole perustuslain mukaisia.

Lakiehdotus asettaa Pohjanmaan väestön eri asemaan kuin maamme muu väestö, sillä kokonaisella 87,4 prosentilla pohjanmaalaisista on laajan päivystyksen yksikköön pidempi matka kuin 70 km tai matkan kesto on enemmän kuin 50 minuuttia, kun lakiehdotuksen tavoite on, että 80 prosentilla väestöstä on tätä lyhyempi matka.

Pohjanmaalla osuus on suurempi kuin missään muualla maassamme. Hallituksen on luovuttava yhtiöittämisvelvoitteesta ja pantava lausuntokierrokselle uusi lakiesitys, joka huomioi tämän lausunnon ja sisältää myös esityksen valinnanvapaudesta.

Hallituksen on luovuttava maanlaajuisten yhtiöiden/laitosten perustamisesta tukitoimintoja varten.

Pelastustoimi

Keskeisiä asioita pelastustoimen osalta pelastustoimen järjestämislain ja muiden maakunta- ja soteuudistukseen liittyen:

Yleistä

Maakunnista on tarkoitus muodostaa vahvoja itsehallinnollisia organisaatioita, joissa toimiminen yhteisen hallinnon alla tuo synergiaetuja. Maakuntauudistuksesta ja siihen liittyvästä pelastustoimen uudistuksesta on tulossa päälinjoiltaan ja tavoitteiltaan hyvä ja niiden avulla pystytään kehittämään palveluista entistä parempia ja kustannustehokkaampia.

Pelastustoimen ja ensihoidon osalta on esitetty, että palveluiden järjestämisvastuu ja palvelutuotanto keskitettäisiin viidelle yliopistosairaalaa ylläpitävälle maakunnalle. Muutoksessa Pohjanmaiden maakuntien (Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa ja Etelä-Pohjanmaa) yhteistyö pirstaloituu pelastustoimen uudelleenjärjestelyssä ja tulevan maakunnan peruspalveluihin kuuluvan pelastustoimen päätöksenteko palvelutasosta ja sen kehittämisestä ollaan keskittämässä Varsinais-Suomen maakuntavaltuustolle. Vahva ja itsehallintoon perustuvan maakunnan kehitystä vahvistaa monipuolinen palvelutuotanto ja niiden välisen yhteistyön syventäminen. Hallituksen esityksen perustelutekstissä uutta mallia on perusteltu mm. sillä, että maakunnilla ei ole edellytyksiä järjestää ja tuottaa pelastustoimen palveluita. Tämän väitteen tueksi ei ole esittänyt mitään konkreettista ja ainakin tällä hetkellä kaikki pelastuslaitokset ovat pystyneet tuottamaan omat palvelunsa kunta- ja maakuntatasolla.

Maakunnan toiminnaksi ollaan siirtämässä ELY- keskusten ja ympäristöterveydenhuollon tehtävät. Näistä kokonaisuuksista voi löytyä kokonaan uusia yhdistelmiä maakunnan yhteiseen palvelutuotantoon. Pelastustoimen järjestämisen sijoittaminen maakuntiin viiden yliopistollisen maakunnan sijaan antaa maakunnalle toimivan viranomaisyhteistyöalustan, missä palveluita voidaan hoitaa yhden luukun periaatteella. Pelastustoimi ja ensihoito ovat lähipalveluita ja niiden järjestämis- ja tuottamisvastuu olisi tärkeä kytkeä jokaisen maakunnan peruspalveluksi. Tämä toteuttamismalli olisi luontevampi ratkaisu yhteistoiminnalle maakunnassa muiden lähipalveluiden kanssa kuten sosiaali- ja terveystieteidenhuolto, ympäristöterveydenhuolto, elinkeino- ja yritystoiminta, jne.

Maakuntauudistuksen tavoitteena on hallinnon yksinkertaistaminen siten, että työnjako on selkeä valtion, maakuntien ja kuntien kesken. Pelastustoimen ja ensihoidon osalta on esitetty, että palveluiden järjestämisvastuu ja palvelutuotanto keskitettäisiin viidelle yliopistosairaalaa ylläpitävälle maakunnalle. Tätä on perusteltu muun muassa sillä, että siten pystytään varmistamaan pelastustoimen ja ensihoidon yhteistyö myös tulevaisuudessa. Tavoite pelastustoimen ja ensihoito-yhteistyöstä kiireellisen toiminnan järjestämisessä on kannatettava, mutta esitetty rakenne ei ole ainoa vaihtoehto tavoitteen toteuttamiseksi. Esityksen kansilehdellä todetaan, että yhdenmukainen aluejako terveydenhuollon kanssa on välttämätön. Esityksessä ei kuitenkaan millään lailla perustella tätä aluejaon välttämättömyyttä.

Pelastustoimen toimiminen jatkossakin osana kiireellisen ensihoidon palveluketjua edellyttää, että pelastustoimi ja ensihoito organisoidaan maakunnissa samaan oikeushenkilöön.

Pohjanmaan väestön jakautuu ruotsia äidinkielenään puhuviin 49,8% ja suomenkielisiin 44,6%. Tämä erityispiirre vahvasti kaksikielisenä maakuntana korostuu, kun asukkaiden peruspalveluja järjestetään ja kun ne halutaan turvata koko maakunnan alueella kaikissa olosuhteissa.

Maakunnallinen SOTE-yhteistyö ja pelastustoimi

Pelastustoimen ja ensihoidon kytkennän heikkeneminen maakunnasta heikentää sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalveluun liittyvistä yhteistoiminnan mahdollisuuksia.

Pelastustoimen ja ensihoidon yhteistyö on nyt tarkoituksenmukaista ja jokapäiväistä saman organisaation sisällä ja sen toimiminen on syytä varmistaa myös jatkossa. Eri hallinnon alojen yhteistyötä on tiivistettävä esimerkiksi harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden varmistamiseksi.

Uudistuksen avulla, silloin kun pelastustoimi ja sosiaali- ja terveydenhuolto ovat samassa maakunnallisessa organisaatiossa, avautuu kokonaan uusia mahdollisuuksia palvelutoiminnan kehittämiseksi. Moniammatillinen yhteistyö eri viranomaisten välillä ja erilaisiin palvelutarpeisiin vastaaminen helpottuu, kun ei ole tarpeettomia hallinnollisia raja-aitoja ja siten kansalaisten saamat palvelut paranevat.

Varautuminen

Valmisteilla olevassa lainsäädännössä pyritään vahvistamaan sisäministeriön ohjausroolia (s.16) yhteiskunnan varautumisessa erilaisiin onnettomuuksiin, häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Sisäministeriön ohjausroolin vahvistaminen selkeyttää sisäisen turvallisuuden kokonaisuuden hallintaa ja lisäksi sitä pitäisi vahvistaa sisäisen turvallisuuden poikkihallinnollisessa työssä.

Pelastustoimen ja ensihoidon keskittäminen muusta aluejaosta poiketen viidelle alueelle heikentää huomattavasti lähipalveluiden integraation toteuttamista, se saattaa jopa vaikeuttaa alueellista turvallisuustyötä. Julkishallinnon keskeinen tehtävä on huolehtia ihmisten perusturvasta kaikissa olosuhteissa toimintaympäristön erityispiirteet huomioiden kuten esim. kielisuhteiden osalta (ruotsinkielisyys). Pelastustoimen ja ensihoidon tulee olla yhteneväisesti (samoilla rajoilla) mukana maakunnan alueen toimintojen jatkuvuuden suunnittelussa (varautuminen) ja myös riskien arvioinnissa.

Uudesta maakuntahallinnosta syntyy myös Pohjanmaalla hyvä kotipesä varautumiselle erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Maakunnat muodostavat alueen kuntien kanssa lähellä ihmistä olevan turvaverkon, jonka varaan on nykyistä helpompi rakentaa myös varautumisen kokonaisuus.

Toiminnan yhteensovittaminen on luonteva ja välttämätön osa maakunnan omaa toimintaa, mutta mikäli päätetyistä aluejaoista poiketaan, rikkoontuu alueellinen yhtenäisyys ja se vaikeuttaa alueellisen ja kuntien turvallisuustyön kehittämistä. Pelastusviranomaisen läsnäolo kaikissa maakunnissa on parempi toteuttaa siten, että kaikki maakunnat ovat pelastustoimen palveluiden järjestämisvastuussa ja päättävät itse siitä miten palvelut on järkevä toteuttaa.

Perusteluissa on mainittu, että tavoitteena on kehittää pelastustoiminnan ja siviiliviranomaisten valtakunnallista johtamista sekä koordinoitua laaja-alaisten uhkien torjunnassa. Alueatasolta katsottuna siellä on edelleen kaksi merkittävää itsehallinnollista toimijaa. Kuntien ja maakuntien varautumisen yhteensovittamisen ja toimintojen järjestämisen kannalta on tarkoituksenmukaisempaa, että pelastustoimen ja ensihoidon tehtävä järjestetään 18 maakunnan perusratkaisun mukaisesti.

Järjestämislaista muodostuva toimintamalli on moniportainen eikä se tue hallituksen asettamaa tavoitetta normitalkoista (purkamisesta) ja hallinnon yksinkertaistamisesta. Päinvastoin liiallinen keskittäminen ja rajoiltaan epäyhtenäinen malli vaikeuttaa järkevän yhteistyön muodostumista maakuntatasolle, jossa asioihin voidaan hakea ratkaisut.

Maakunnan (itsehallintoalueen) vaikuttaminen päätöksentekoon ja valtakunnallinen ohjaus

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan valtakunnallisten tavoitteiden valmisteluun osallistuisivat ainoastaan pelastustoimen järjestämistä vastaavissa olevat maakunnat. Muiden maakuntien vaikuttamismahdollisuudet ovat järjestämislain perusteella muodostumassa varsin heikoksi. Esityksen mukaan maakunnat jaetaan perusteettomasti eri luokkiin sen mukaan missä yliopistosairaala sattuu sijaitsemaan. Myös muiden maakuntien on pystyttävä osallistumaan palveluiden kehittämiseen ja tavoitteiden valmisteluun. Pelastustoimen järjestämislain 11 §:n mukaan sisäministeriö ja pelastustoimen järjestämisestä vastaava maakunta ohjaa pelastustoimen toimintaa ja palveluita vuorovaikutuksessa keskenään. Pohjanmaan osalta tämä tarkoittaisi, että maakunnan riskit ja pelastustoimen mitoitus (resurssisuunnittelu) päätettäisiin viime kädessä Varsinais-Suomen maakuntavaltuustossa. Muiden kuin järjestävän maakunnan edustuksellisuus jää maakunnan kuulemisen ja yhteistoiminta-alueen yhteistyösopimuksen varaan.

Pelastustoimen järjestämistä vastaavan ja tuottamista vastaavan siirtäminen viidelle maakunnalle aiheuttaa tosiasiasa erittäin suuren demokratiavajeen 13 muulle maakunnalle. Pelastustoimen järjestämislaissa on rakennettu mekanismi siihen, miten sisäministeriö käy neuvotteluita pelastustoimen järjestämisestä ja kehittämisestä viiden maakunnan kesken, mutta muille maakunnille jää ehdotetussa järjestelmässä vain maksajan rooli.

Nyt esitetyssä mallissa maakunnat (13) tekevät oman yhteistyöalueensa järjestämistä vastaavissa olevan maakunnan (5) kanssa yhteistyösopimuksen pelastustoimen palveluiden tuottamisesta. Tämän jälkeen järjestämistä vastaavissa olevan maakunnan (5) maakuntavaltuusto hyväksyy pelastustoimen palvelutasopäätöksen kuultuaan yhteistoiminta-alueen maakuntia. Palvelutasopäätöksen hyväksymisen jälkeen maakunnan palvelulaitos (5) tuottaa palvelut, mutta muilla maakunnilla (13) ei olisi minkäänlaista ohjausmekanismia palvelutuotannon ohjaamiseen.

3§:n perusteluissa todetaan, että valtioneuvosto voi asetuksella päättää siitä, että palveluita koottaisiin suurempiin kokonaisuuksiin. Muiden maakuntien on todettu voivan vaikuttaa ko. palveluiden määrään laatuun ym. yhteistyösopimuksella, mutta tosiasiallisesti muilla maakunnilla (13) vaikutusmahdollisuus on varsin ohut näiden palveluiden tuottamiseen eikä muihinkaan yksityiskohtiin.

Muilla maakunnilla (13) olisi esityksen mukaan ainoastaan rahoitusvastuu näistä erikseen suurempiin kokonaisuuksiin kootuista palveluista.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen ja maakuntien välinen yhteistyösopimuksen keskinäinen suhde jää epäselväksi. Syntyy vaikutelma, että maakuntien yhteistyösopimus on otettu tähän lainsäädäntöön mukaan siksi, jotta näyttäisi, että pelastustoimen palvelutuotannossa olisi edes jonkinlainen demokraattinen ohjaus. Pelastustoimen palveluiden tosiasiallinen taso päätettäisiin kuitenkin järjestämistä vastaavissa olevan maakuntavaltuustossa. Tämä ei tue perustettavan maakunnallisen itsehallinnon periaatteita ja tavoitteita.

7 §:n s.16 mukaan valtioneuvosto asettaa pelastustoimelle valtakunnalliset tavoitteet. Säädöksen tarkoitus ei tule perusteluista selvästi esille. Sisäministeriöllä on vastuuministeriönä ohjausrooli ja olisi luontevampaa, jos se pystyisi määrittelemään valtakunnalliset pelastustoimen tavoitteet.

Esitetty valtioneuvoston rooli tuntuu päällekkäiseltä sisäministeriön ohjausroolin kanssa. Kohdan perusteluissa on korostettu finanssipoliittisia tavoitteita. Valtioneuvoston ohjausroolin lisääminen pelastustoimen palvelutuotannossa ei ole tarkoituksenmukaista, koska pelastustoimen palveluiden pitäisi olla johdettu riskianalysistä eikä finanssipoliitikasta.

Samoin ko. pykälän perusteluissa on mainittu, että valtioneuvosto voi asettaa tavoitteita pelastustoimen palveluverkon alueelliselle kehittämiselle tai jopa palveluiden alueelliselle sijoittumiselle. Nämä tavoitteet ovat ristiriitaisia, kun kuitenkin samassa järjestämislaissa on todettu, että jokainen maakunta sopii omasta palvelustaan.

Valtakunnallisen tavoitteen ja finanssipoliittikan kytkeminen osaksi pelastustoimen kokonaisuuden hallintaa ovat ymmärrettäviä, mutta tällä tavoin kirjoitettuna se ei tue maakunnallista itsehallintoa.

Kuten edellä on useaan otteeseen todettu, kaikki 'HE luonnos pelastustoimen järjestämisestä' – esityksessä suunnitellut toimenpiteet eivät tue maakunnallista itsehallintoa. Säättämistä vastaavissa perusteluissa tulisi pohtia esityksen perustuslainmukaisuus myös itsehallinnollisesta näkökulmasta.

Lausunnolla olevassa esityksessä pelastustoimen ohjaus ja toteutuneen palvelutason valvonta (oma valvonta) erotettaisiin omiksi tehtävikseen. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista, koska ohjausvallan käyttäminen tulee perustua tietoon pelastustoimen toteutuneesta palvelustaan.

Parempi vaihtoehto voisi olla, että keskitetään sekä ohjaus että valvontatehtävä yhdelle toimijalle koko maassa ja pelastustoimen järjestäminen ja palvelut hoidetaan päätetyissä 18 maakunnassa.

Rahoitus

Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi s.200 todetaan, että yksittäiselle maakunnalle kohdennettavaa rahoituksen määrä ei ole sama kuin nykyisin maakunnan kuntien yhteenlaskettu rahoitus. Rahoituksen muutosta on arvioitu vertaamalla uuden rahoitusmallin mukaista vuoden 2016 tasossa laskettua rahoitusta lähtötasoon, joka saadaan laskemalla maakuntaan kuuluvien kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen nettomenot yhteen.

Rahoituksesta noin 10 % (1,8 mrd. euroa) kohdennetaan asukasluvun perusteella ja pelastustoimen menot sisältyvät tähän 10 %:iin. Uudistukseen siirtymävaiheeseen liittyviä suuria vuotuisia rahoituksen maakuntakohtaisia tasomuutoksia pyrittäisiin lieventämään erillisellä siirtymätasausäänöksellä. Mutta julkisuudessakin esillä olleet taulukot rahoituksen osalta ovat lähtökohdiltaan huolestuttavia Pohjanmaan maakunnan palveluiden rahoituksen osalta.

Esitettyjen laskelmien mukaan Pohjanmaan maakunnalla olisi edessään sadan miljoonan sopeuttaminen 2020 vuosikymmenen aikana kun muilla maakunnilla se on päinvastainen. Pohjanmaan pelastuslaitos on huolestunut toimintaedellytysten säilymisestä, mikäli Pohjanmaan maakunnan rahoitukseen kohdistuu merkittäviä muutoksia. Tällä hetkellä pelastuslaitoksen kustannus on kutakuinkin keskimääräisellä kustannustasolla valtakunnallisessa vertailussa.

Muutamia yksityiskohtaisia asioita pelastustoimen rakenteesta

Nykytilan arvioinnissa ei ole nostettu pelastuslaitosten nykyisen yhteistoiminnan merkitystä esille.

Edellinen rakenneuudistus on myötävaikuttanut siihen, että pelastustoimen kustannukset ovat kasvaneet muita julkisia toimialoja hitaammin yhteistoimintaa tehostamalla. Suomen pelastuslaitokset (22) ovat Kuntaliiton yhteyteen organisoineet kumppanuusverkoston. Pelastuslaitosten vapaaehtoisen yhteistyön avulla toiminta on kehittynyt ja yhtenäistynyt. Näistä esimerkkeinä ovat yhteiset hankintarenkaat ja yhteishankinnat. Näin on saavutettu merkittäviä taloudellisia säästöjä.

Esityksen mukaan pelastustoimen palvelutuotannosta vastaisivat viiden maakunnan palvelulaitokset.

Henkilöstö olisi näiden viiden palvelulaitoksen palveluksessa. Tämä rakenne on epätarkoituksenmukainen, koska se tosiasiallisesti estää henkilöstön uudelleen sijoittumisen ja tehtäväkierron muihin maakunnan tehtäviin. Maakunnan palvelulaitos on oma oikeushenkilö eikä sillä ole oman maakunnan ulkopuolella muita tehtäviä, kuin pelastustoimen ja ensihoidon tehtäviä.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien rahoituslaki 3 § sekä 10 §:

Mallia on muutettava niin, että se perustuu miltei yksinomaan väestörakenteeseen, sillä se on objektiivinen mittari, joka on kaikille sama.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä lain 11 §:

Lisätään Pohjanmaa maakunnaksi, jossa on laajat ympärivuorokautiset päivystyspalvelut ja Vaasan keskussairaala laajan päivystyksen sairaalaksi.

Pelastustoimen järjestämislain 11 § sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki myös 11 § ja 16 §: Ensihoitopalvelun ja pelastustoimen järjestämisvastuun on seurattava maakuntajakoa.

Maakuntalaki 27 § (vähemmistökielen vaikuttamiselin):

Jotta maakunnan kielivähemmistöllä olisi tosiasialliset mahdollisuudet vaikuttaa, kaksikielisen maakunnan hallituksessa on oltava ainakin yksi henkilö, joka edustaa maakunnassa vähemmistössä olevaa kansalliskieltä. Henkilön on oltava puheenjohtaja tai sosiaali- ja terveystalokunnan ja/tai vähemmistökielen lautakunnan jäsen.

Vaasan kaupungin näkemys koskien koko lainsäädäntöä:

Valmistelussa ei ole missään vaiheessa syntynyt tilannetta, jossa sote- ja maakuntaperuslainsäädäntö, valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö ja maakuntien muu lainsäädäntö olisivat arvioitavissa yhtä aikaa.

Myöhemmät asiakokonaisuudet todennäköisesti nostavat tarpeen muiden osien ja kokonaisuuden uudelleen arviointiin. Vaasan kaupunki edellyttää uutta lausuntomahdollisuutta tilanteessa, jolloin koko lainsäädäntökokonaisuus on samanaikaisesti arvioitavissa.